

Fundusze powiernicze

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Oprac. zespół ekspertów w składzie: Grzegorz Jaroszczyk, Andrzej Majchrzak, Anna Warchlewska, Anna Żmigrodzka-Szymańska

Konsultacja merytoryczna: Błażej Borzym

Współpraca: Małgorzata Mądry, Tomasz Mika, Danuta Orzeszyna

Redakcja i korekta: Dorota Masłej

Opracowanie zostało przygotowane w ramach projektu:

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

przez Fundację im. Królowej Polski św. Jadwigi

Informacje o projekcie: www.wlaczemiespoleczne.pl

Numer projektu: POWR.02.06.00-00-0064/19

Projekt realizowany w ramach Działania 2.6 Wysoka jakość polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych. Oś Priorytetowa II: Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Spis treści

Słowo wstępne	5
Wprowadzenie	9
1. Podstawowe założenia FP i osoby uprawnione	12
2. Założenia do ustawy o Funduszach powierniczych	14
2.1. Proponowane regulacje ustawowe – Fundusze powiernicze	15
2.2. Uzasadnienie proponowanych regulacji ustawowych – Fundusz powierniczy	24
2.3. Proponowane regulacje ustawowe – Specjalny fundusz powierniczy	28
2.4. Uzasadnienie do proponowanych regulacji ustawowych – Specjalny fundusz powierniczy	33
3. Analiza sytuacji finansowej beneficjentów instrumentu – Specjalnego funduszu powierniczego	37
4. Sposoby weryfikacji potrzeb materialnych konkretnej osoby z niepełnosprawnością	42
5. Procedura oceny możliwości samostanowienia osoby z niepełnosprawnością – osób ubezwłasnowolnionych i nieubezwłasnowolnionych	45
5.1. Procedura w oparciu o aktualny stan prawny	45
5.2. Procedura w przypadku likwidacji instytucji ubezwłasnowolnienia w polskim systemie prawnym	46
6. Sposób zarządzania majątkiem osoby z niepełnosprawnością i kontrola zarządu	47
6.1. Prawa i obowiązki Fundatora	47
6.2. Prawa i obowiązki Beneficjenta	48

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

6.3. Prawa i obowiązki Zarządcy	49
7. Podmioty uprawnione do zarządzania majątkiem	52
8. Dozwolone obszary inwestowania środków wraz z oceną ryzyka	53
9. Zasady przystępowania do instrumentu, dziedziczenia zgromadzonych aktywów oraz wystąpienia	56
10. Zasady gwarantowania aktywów i podmioty odpowiedzialne	57
11. Sposób wprowadzenia instrumentu do systemu	58
13. Konieczne zmiany legislacyjne	59
14. Koszty związane z wprowadzeniem instrumentu	61
15. Metody ewaluacji	61
16. Propozycja pilotażu	62
17. Powiązanie instrumentu z innymi instrumentami wsparcia	63
Podsumowanie	64

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Słowo wstępne

Każda osoba z niepełnosprawnością ma prawo do niezależnego życia, dostępu do wsparcia oraz realizacji wszystkich wolności i praw człowieka. Utrwalone stereotypy na temat niepełnosprawności, istniejące rozwiązania prawne w zakresie opieki instytucjonalnej, praktyki pozbawiania zdolności do czynności prawnych osób z niepełnosprawnościami, brak obowiązku zapewnienia komunikacji dla osób niekomunikujących się werbalnie, brak wsparcia rodziców osób z niepełnosprawnościami, a przede wszystkim brak asystencji osobistej i mechanizmów samostanowienia o wsparciu i zarządzania nim skutkują wykluczeniem społecznym osób z niepełnosprawnościami.

Instrument pt. Mobilny doradca włączenia społecznego jest jedną z ośmiu propozycji zapewniających pełne i skuteczne włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami, przygotowanych w ramach projektu: „Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych” (numer projektu: POWR.02.06.00-00-0064/19).

Projekt realizowany jest w ramach Działania 2.6 Wysoka jakość polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych. Oś Priorytetowa II: Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 przez:

- Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych (lider projektu)
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- Fundację im. Królowej Polski św. Jadwigi
- Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną.

Najważniejszym celem projektu jest wypracowanie nowych lub modyfikacja istniejących form wsparcia osób z niepełnosprawnościami, zapewniających

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

możliwość korzystania każdej osobie z niepełnosprawnością z wolności i praw człowieka na zasadzie równości z innymi.

Niniejsza propozycja instrumentu pt. Fundusze powiernicze jest odpowiedzią na potrzeby osób z niepełnosprawnościami rozpoznane podczas diagnoz środowiskowych realizowanych w 2020 i 2021 roku oraz wskazane w dotychczas opracowanych raportach, przeprowadzonych analizach, realizowanych w tym obszarze projektach. W ramach przeprowadzonej analizy obecnego systemu wsparcia oraz prac zespołów eksperckich Partnerzy przygotowali propozycję rozwiązań gwarantujących realizację osobom z niepełnosprawnościami prawa do niezależnego życia.

Niniejszy instrument jest elementem pakietu rozwiązań, które tworzą spójną całość, są komplementarne i nawzajem się uzupełniają. W ramach projektu powstały następujące propozycje instrumentów:

- Standard asystencji osobistej
- Standard Warsztatów Terapii Zajęciowej
- Asysta prawna jako element systemu wspieranego podejmowania decyzji
- Fundusze powiernicze
- System wsparcia osób o specjalnych potrzebach w komunikowaniu się wymagających wspomagających i alternatywnych metod komunikacji (AAC)
- Mobilny doradca włączenia społecznego
- Wsparcie zamiast opieki – poszerzone wsparcie wytchnieniowe
- Budżet osobisty.

Tłem i punktem wyjścia wszystkich propozycji instrumentów jest Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2012 poz. 1169) (dalej także skrótem: KPON) oraz stanowiska Komitetu ds. praw osób z niepełnosprawnościami. Najistotniejsze w pracy zespołów eksperckich było poszukiwanie takich rozwiązań, które są zgodne z Konwencją i faktycznie

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

przyczyniają się do możliwości prowadzenia niezależnego życia przez osoby z różnymi niepełnosprawnościami, bez względu na stopień i rodzaj niepełnosprawności.

Niniejsze opracowanie powinno zostać poprzedzone kilkoma uwagami:

1. Instrument pt. Fundusze powiernicze ma charakter propozycji i jego ostateczny kształt zostanie opracowany po przeprowadzonych konsultacjach i rocznym pilotażu (patrz poniżej). Instrumenty wypracowane w projekcie zawierają rekomendacje i uzasadnienia niezbędnych zmian prawnych w celu wdrożenia konkretnych rozwiązań, ale nie są projektami aktów prawnych, których opracowanie zostało przewidziane na 2023 rok.
2. Opisy instrumentów wypracowanych w projekcie różnią się zarówno poziomem szczegółowości, jak i zakresem. Wynika to przede wszystkim z różnorodności otoczenia prawnego konkretnych propozycji oraz ich charakteru. Niektóre prezentowane rozwiązania są zupełnie nieznanymi obecnemu systemowi wsparcia (np. asysta prawna), będą wymagały głębokiej jego reformy, a ich opis jest uszczegółowioną rekomendacją możliwych kierunków rozwiązań.

Inne instrumenty są modyfikacją istniejących form wsparcia i z tego powodu możliwe było zaproponowanie konkretnych i szczegółowych rozwiązań.

3. W ramach konsultacji środowiskowych wypracowanych propozycji instrumentów zostaną przeprowadzone warsztaty konsultacyjne, wywiady grupowe, wywiady indywidualne, ponadto zbierane będą opinie na temat poszczególnych instrumentów poprzez specjalną stronę konsultacyjną (wlaczeniespoleczne.pl). Zebrane głosy i stanowiska posłużą do uzupełnienia i modyfikacji przedstawionych propozycji instrumentów.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Czas trwania konsultacji: październik 2021 – styczeń 2022 roku.

4. Instrumenty wypracowane w projekcie zostaną poddane pilotażowi w celu przetestowania przyjętych rozwiązań. Pilotaż będzie obejmował wybrane elementy instrumentów, możliwe do testowania w ramach obowiązującego porządku prawnego, czyli bez zmian prawnych niemożliwych do przeprowadzenia w ramach rocznego okresu pilotażu.

Czas trwania pilotażu: luty 2022 – styczeń 2023 roku.

5. Efektem pilotażu będzie modyfikacja propozycji instrumentów.

Czas trwania: luty 2023 – kwiecień 2023 roku.

6. Zmodyfikowane instrumenty zostaną skierowane do ponownych konsultacji środowiskowych w celu uzyskania najbardziej adekwatnych do potrzeb rozwiązań.

Czas trwania: maj 2023 – lipiec 2023 roku.

7. W dalszej kolejności wypracowany zostanie ostateczny kształt projektów rozwiązań prawnych, czyli opracowane zostaną projekty aktów normatywnych i upowszechniane będą efekty projektu.

Czas trwania: sierpień 2023 – grudzień 2023 roku.

Wszystkie planowane w projekcie działania odbywają się z udziałem osób z niepełnosprawnościami, w konsultacji z całym środowiskiem osób z niepełnosprawnościami, z poszanowaniem zasady „nic o nas bez nas”.

Informacje o projekcie: www.wlaczeniespoleczne.pl

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Wprowadzenie

Głównym celem wprowadzenia Funduszu powierniczego (dalej także skrótem: FP) do porządku prawnego jest ochrona majątku i zarządzanie nim na rzecz wskazanej osoby oraz zapewnienie płynności finansowej beneficjenta i jego rodziny. Właściwe wykorzystanie instrumentu może w znacznym stopniu ułatwić osobie uprawnionej osiągnięcie niezależności i godnego życia. W sposób szczególny proponowane rozwiązanie obejmuje osoby z niepełnosprawnością (Specjalny fundusz powierniczy), o czym dalej (pkt. 2.3. i kolejne niniejszego opracowania).

Niezależne życie w społeczności lokalnej to idea, która umożliwi osobie z niepełnosprawnością przejęcie kontroli nad sposobem i jakością swojego życia poprzez utworzenie form wsparcia, takich jak asystencja osobista osób niepełnosprawnych oraz wymaganie, by obiekty powstające na terenie wspólnym były budowane zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego (zobacz Komentarz ogólny nr 5 (2017) na temat niezależnego życia i bycia częścią społeczności).

Podmiotowość i decyzyjność osób z niepełnosprawnością jest podkreślana w aktach prawnych, dokumentach strategicznych i programowych.

Artykuł 19 Konwencji praw osób niepełnosprawnych (dalej: Konwencja) uznaje prawo wszystkich osób z niepełnosprawnością do niezależnego życia i bycia częścią społeczności oraz wolność wyboru warunków życia, jak również sprawowanie nad tym życiem kontroli. Fundamentem tego artykułu jest podstawowa zasada z zakresu praw człowieka, mówiąca o tym, że wszyscy ludzie rodzą się równi pod względem swej godności i swych praw, oraz o tym, że każde życie ma identyczną wartość. Wspomniany przepis Konwencji podkreśla podmiotowość prawną osób z niepełnosprawnością. Ponadto zasady ogólne Konwencji wyrażają poszanowanie dla godności osobistej, indywidualnej autonomii i niezależności (Artykuł 3 lit. a) oraz potwierdzają, że pełne

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym i włączenie społeczne (Artykuł 3 lit. c) stanowi podstawę prawa do niezależnego życia i bycia częścią społeczności. Inne zasady zawarte w Konwencji również są kluczowe w interpretacji i stosowaniu Artykułu 19.

Strategia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami w działaniu V. 1.3. zapewnia wprowadzenie mechanizmów wspierających zapewnienie bezpiecznej przyszłości finansowej i majątkowej osób z niepełnosprawnością.

Instytucje prawne istniejące aktualnie w polskim porządku prawnym nie są wystarczające, aby zapewnić opiekunom osób z niepełnosprawnością oraz samym osobom, które wymagają wsparcia w zarządzaniu majątkiem, kompleksowe rozwiązania stanowiące odpowiednie wsparcie w zabezpieczeniu majątku.

Często opiekunowie osób z niepełnosprawnością posiadający majątek muszą rozwiązać kwestię zabezpieczenia finansowego swoich dzieci, które potrzebują wsparcia w zarządzaniu majątkiem. Nawet w sytuacji, w której oprócz dziecka z niepełnosprawnością rodzice/opiekunowie mają pełnosprawne dzieci, nie można założyć, że rodzeństwo będzie w stanie wspierać swojego brata lub siostrę w zarządzaniu jego/jej majątkiem.

Wśród aktualnie obowiązujących rozwiązań prawnych, z których opiekunowie osób z niepełnosprawnością najczęściej korzystają, aby zabezpieczyć przyszłość finansową swoich dzieci, należy wskazać:

- umowę darowizny,
- umowę dożywocia,
- testament z poleceniem.

Wskazane instytucje prawne nie zabezpieczają w pełni interesów tych osób z niepełnosprawnością, które nie są w stanie w pełni zarządzać posiadanym majątkiem.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Umowa darowizny co prawda pozwala przekazać w pełni majątek danej osobie, polecając określone zachowanie, np. pomoc (wsparcie) osobie z niepełnosprawnością, niemniej jednak zgodnie z art. 893 Kodeksu cywilnego „Darczyńca może włożyć na obdarowanego obowiązek oznaczonego działania lub zaniechania, nie czyniąc nikogo wierzycielem (polecenie)”.

Umowa dożywocia – choć pozwala przekazać określoną nieruchomością za dożywotnią opiekę nad daną osobą – to jednak nie pozwala w pełni rozdisponować całego majątku i zabezpieczyć odpowiednio kwestie zarządzania tym majątkiem.

Testament z poleceniem pozwala spadkodawcy zapisać cały majątek określonej osobie, polecając określone zachowanie, np. pomoc danej osobie z niepełnosprawnością. Zgodnie jednak z art. 982 Kodeksu cywilnego „Spadkodawca może w testamencie włożyć na spadkobiercę lub na zapisobiercę obowiązek oznaczonego działania lub zaniechania, nie czyniąc nikogo wierzycielem (polecenie)”.

Opracowywany instrument, z uwagi na całkowitą odrębność proponowanych przepisów, jak i zapewnienie całościowego rozwiązania dla proponowanego instrumentu prawnego, musi być w zgodnej opinii ekspertów wprowadzony odrębną ustawą. Za takim rozwiązaniem przemawia też waga problematyki i oczekiwania społeczne.

Wprowadzenie do polskiego systemu prawnego ustawy o Funduszach powierniczych pozwoli z jednej strony dysponować całym majątkiem fundatora, z drugiej strony wprowadzone rozwiązanie pozwoli kompleksowo uregulować wsparcie osoby z niepełnosprawnością – beneficjenta FP – w zakresie zarządzania majątkiem, który służyć będzie zaspokajaniu potrzeb tej osoby.

Fundusz powierniczy może wskazywać cel społeczny lub dobroczynny, między

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

innymi rozwój edukacji (w tym wychowania fizycznego i sportu), poprawę zdrowia, rozwój społeczny, rozwój kultury, sztuki, dziedzictwa narodowego, ochronę środowiska, promowanie praw człowieka.

Szczególną troską autorów niniejszego opracowania jest znalezienie odpowiedzi na wyrażane od lat potrzeby potencjalnych beneficjentów, w tym osób z niepełnosprawnością, ich rodzin i opiekunów. Fundusz powierniczy jest szansą na zaspokojenie nie tylko potrzeb bytowych i rehabilitacyjnych, ale również emocjonalnych i prorozwojowych.

Zapewnienie bezpiecznej przyszłości beneficjentom, a zwłaszcza osobom z niepełnosprawnościami, pozwoli im na godne i maksymalnie niezależne życie w społeczności lokalnej, przyczyniając się do wzmocnienia procesu deinstytucjonalizacji.

1. Podstawowe założenia FP i osoby uprawnione

Beneficjentem FP może być każda osoba fizyczna lub osoba prawna, w szczególności fundacja bądź stowarzyszenie rejestrowe, której potrzeby będą zaspokajane zgodnie z wolą fundatora.

Powstanie FP musi być poprzedzone wyrażeniem w sposób jednoznaczny woli utworzenia takiego funduszu przez fundatora – stąd propozycja zapisania woli fundatora w tej kwestii tylko i wyłącznie w formie aktu notarialnego. Fundator – tak jak to zaznaczono we wprowadzeniu – może wskazać różne cele, na które chce przeznaczyć swój majątek. Z tego też powodu konieczne jest zaproponowanie bardzo ogólnej definicji beneficjenta jako odbiorcy profitów utworzonego FP. W definicji tej mieszczą się oczywiście osoby z niepełnosprawnością jako odbiorcy. Będą to osoby, które potrzebują lub w przyszłości mogą potrzebować wsparcia w zakresie odpowiedniego zarządzania majątkiem.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Przez odpowiednie zarządzanie majątkiem rozumie się zarządzanie majątkiem w sposób zapewniający bieżące i trwałe zaspokajanie życiowych potrzeb własnych zarządzającego (między innymi osoby z niepełnosprawnością), a także uniknięcie błędów w rozporządzaniu majątkiem, które skutkowałyby popadnięciem w stan zubożenia, wyzbyciem się majątku, popadnięciem w stan niewypłacalności, zadłużenia, bezdomności.

Odbiorcami funkcjonalnego zespołu rozwiązań są także rodzice lub opiekunowie prawni czy opiekunowie faktyczni lub spadkodawcy osób wskazanych powyżej, dysponujący majątkiem, środkami finansowymi lub planami ubezpieczeniowymi, pragnący wykorzystać je do zabezpieczenia sytuacji swoich bliskich.

W związku z obecnie obowiązującym systemem prawnym w zakresie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności **specjalny fundusz powierniczy** może być utworzony wyłącznie:

- dla osób posiadających orzeczenie o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności z symbolem przyczyny niepełnosprawności:

01-U – upośledzenie umysłowe,

02-P – choroby psychiczne,

10-N – choroby neurologiczne,

12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe;

- dla osób do ukończenia 16 roku życia posiadających orzeczenie o niepełnosprawności;
- dla osób ubezwłasnowolnionych całkowicie lub częściowo.

Uzasadnienie: zaproponowany krąg beneficjentów SFP powierniczego wynika z faktu, iż są to osoby, które wymagają wsparcia w zarządzaniu swoim majątkiem. Są to między innymi osoby, wobec których orzeczono ubezwłasnowolnienie, co za tym idzie, zgodnie z Kodeksem cywilnym nie są w stanie pokierować swoim postępowaniem (ubezwłasnowolnienie całkowite) lub

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

wymagają pomocy przy prowadzeniu swoich spraw (ubezwłasnowolnienie częściowe). Beneficjentami SFP mogą być także osoby, wobec których co prawda nie orzeczono ubezwłasnowolnienia, ale stwierdza się u nich co najmniej umiarkowany stopień niepełnosprawności spowodowany upośledzeniem umysłowym, chorobą psychiczną, problemami neurologicznymi czy też całościowym zaburzeniem rozwoju. W przypadku osób do ukończenia przez nich 16 roku życia nie orzeka się o stopniu niepełnosprawności, stąd autorzy niniejszej rekomendacji proponują objąć możliwością ustanowienia Specjalnego funduszu powierniczego wszystkie osoby do ukończenia 16 roku życia posiadające orzeczenie o niepełnosprawności. Fundusz pomoże pokryć wysokie koszty leczenia i rehabilitacji, ponadto dziecko przed uzyskaniem pełnoletności nie posiada pełnej zdolności do czynności prawnych, w związku z tym potrzebuje pomocy w zarządzaniu swoim majątkiem.

Autorzy niniejszych rekomendacji mają świadomość tymczasowości rozwiązań dotyczących wskazania beneficjentów SFP, a co za tym idzie, widzą potrzebę ponownej weryfikacji kręgu beneficjentów po likwidacji instytucji ubezwłasnowolnienia w polskim systemie prawnym, a także zapowiadanej i procedowanej zmiany systemu orzecznictwa w Polsce. W tym zakresie instrument będzie wymagał rewizji po wprowadzeniu systemu wspieranego podejmowania decyzji oraz nowego systemu orzecznictwa.

2. Założenia do ustawy o Funduszach powierniczych

Konieczność wprowadzenia do polskiego systemu prawnego odrębnej ustawy regulującej funkcjonowanie Funduszy powierniczych wynika z potrzeby zapewnienia instrumentu prawnego, dzięki któremu chroniony będzie majątek przekazany przez Fundatora na rzecz wskazanego Beneficjenta, w tym w szczególności osób z niepełnosprawnością. W obecnym stanie prawnym właściciele majątku mogą jedynie w ograniczonym zakresie zapewnić przyszłość materialną wskazanego przez siebie Beneficjenta – czyniąc to najczęściej

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

poprzez instytucję darowizny bądź spadkobrania. Proponowana odrębna ustawa o Funduszach powierniczych ma umożliwić jeszcze za życia fundatora lub po jego śmierci przekazanie całości lub części jego majątku na wskazany cel i zapewnienie profesjonalnego zarządzania tym majątkiem. Celem proponowanej ustawy jest więc zapewnienie właściwego narzędzia prawnego dla realizacji powyższego zamierzenia. Z jednej strony powstanie odpowiedniego instrumentu prawnego, a z drugiej profesjonalne zarządzanie majątkiem przekazanym do takiego funduszu zapewni beneficjentowi spokojną przyszłość, minimalizując ryzyko nieudanych transakcji czy wręcz roztrwonienia przekazanego przez fundatora majątku.

Propozycje zapisów regulujących utworzenie, funkcjonowanie i likwidację funduszu powierniczego oraz prawa i obowiązki uczestników funduszu (Fundator, Beneficjent, Zarządca i Protektor) przedstawiono poniżej.

2.1. Proponowane regulacje ustawowe – Fundusze powiernicze

I. Ustawa powinna regulować tworzenie, funkcjonowanie oraz likwidację (rozwiązanie) FP, a nadto prawa i obowiązki Fundatora, Beneficjenta, Zarządcy i Protektora.

II. Przepisy ogólne

1. FP tworzy Fundator poprzez wydzielenie i przekazanie do FP części lub całości swego mienia.
2. FP może być utworzony za życia Fundatora (w formie aktu notarialnego) lub poprzez rozporządzenie Fundatora na wypadek swej śmierci (w formie aktu notarialnego).
3. Fundator przekazuje mienie do zarządzania wybranemu przez siebie Zarządcy, a ten zobowiązuje się do zarządzania mieniem FP; fundusz może prowadzić działalność gospodarczą w rozmiarach służących realizacji jego celów.
4. Fundator wskazuje w umowie lub swym rozporządzeniu na wypadek

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

śmierci cel, na który ma być przeznaczony majątek FP i wskazuje Beneficjenta FP.

5. FP winien być zarejestrowany w Krajowym Rejestrze Sądowym. Wniesienie do FP mienia w postaci nieruchomości musi być odnotowane w dziale II księgi wieczystej prowadzonej dla danej nieruchomości. W przypadku, gdy FP zostaje utworzony w drodze rozporządzenia Fundatora na wypadek jego śmierci, zostanie on utworzony w momencie otwarcia i ogłoszenia testamentu Fundatora, a wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego już po jego utworzeniu.

6. FP musi posiadać swą nazwę i dodatkowo oznaczenie „Fundusz powierniczy” (w skrócie FP).

7. Fundator, ustanawiając FP, winien w umowie (statucie) lub w rozporządzeniu na wypadek swojej śmierci wskazać:

- 1) nazwę FP i jego siedzibę;
- 2) mienie, które stanowić będzie aktywa FP;
- 3) cel ustanowienia FP i osobę Beneficjenta oraz warunki korzystania z FP;
- 4) Zarządcę zarządzającego FP wraz z jego zgodą na pełnienie tej funkcji;
- 5) Protektora FP wraz z jego zgodą na pełnienie tej funkcji;
- 6) prawa i obowiązki Beneficjenta, Zarządcy i Protektora;
- 7) czas trwania FP;
- 8) możliwość zmiany umowy (statutu) FP i jego odwołania;
- 9) przeznaczenie majątku FP po jego likwidacji;
- 10) czynności Zarządcy przekraczające zwykły zarząd, które wymagają przed ich dokonaniem zgody Protektora bądź sądu.

8. Każda osoba mająca w tym interes prawny może wystąpić do sądu rejestrowego o zmianę zapisów umowy (statutu) FP oraz w sprawie sposobu zarządzania przez Zarządcę FP.

III. Fundator

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

1. FP może utworzyć osoba fizyczna, mająca pełną zdolność do czynności prawnych, z mienia stanowiącego jej wyłączną własność.
2. Fundatorami może być więcej osób fizycznych będących współwłaścicielami mienia wnoszonego do FP. W takiej sytuacji odwołanie FP bądź zmiana umowy (statutu) FP musi być dokonana za zgodą wszystkich Fundatorów. Po śmierci jednego ze współwłaścicieli FP staje się nieodwoalny bez względu na zapisy umowy (statutu), chyba, że sąd rejestrowy postanowi inaczej.
3. FP ustanowiony w rozporządzeniu na wypadek śmierci może mieć tylko jednego Fundatora.
4. Prawa i obowiązki Fundatora są niezbywalne.
5. Fundator nie odpowiada za zobowiązania FP.
6. Szczegółowe prawa i obowiązki Fundatora określone są w umowie (statucie) FP.
7. FP odpowiada z Fundatorem za jego zobowiązania powstałe przed utworzeniem FP z ograniczeniem do wartości mienia wnoszonego do FP. Odpowiedzialność FP jest subsydiarna.

IV. Majątek FP

1. Majątek FP stanowi mienie wniesione przez Fundatora o minimalnej wartości 100.000 zł (słownie: sto tysięcy złotych).
2. Majątek FP może być powiększany w wyniku działań podejmowanych przez Zarządcę, jak i poprzez darowizny na rzecz FP. Darczyńca nie staje się Fundatorem.
3. Mienie przekazane do FP nie stanowi własności Fundatora, Beneficjenta, Zarządcy ani Protektora.

V. Utworzenie FP

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

1. Utworzenie i odwoływanie bądź zmiana umowy (statutu) FP musi nastąpić w formie aktu notarialnego.
2. Umowa (statut) FP musi spełniać co najmniej warunki określone w pkt. II.7 powyżej.
3. Utworzenie FP musi być zgłoszone w ciągu 6 miesięcy do Krajowego Rejestru Sądowego. Brak zgłoszenia skutkuje rozwiązaniem FP.
4. Zmiana umowy (statutu) FP jest niezwłocznie zgłaszana do Krajowego Rejestru Sądowego i jest skuteczna z chwilą dokonania wpisu przez sąd rejestrowy.
5. Z chwilą utworzenia FP powstaje FP w organizacji, który reprezentowany jest przez Fundatora. Otwarcie i ogłoszenie testamentu powoduje powstanie FP w organizacji, który reprezentowany jest przez Zarządcę. FP w organizacji może we własnym imieniu nabywać prawa, w tym własność nieruchomości i inne prawa rzeczowe, zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywanym. Do FP w organizacji w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące FP po jego wpisie do rejestru.
6. W przypadku wskazanym w punkcie 3 powyżej lub w przypadku odmowy dokonania wpisu FP do Krajowego Rejestru Sądowego likwidacji FP dokonuje Zarządca po zaspokojeniu wszystkich wierzycieli FP poprzez jednokrotne wezwanie wierzycieli w MSiG do zgłoszenia swych wierzycieli w terminie 1 miesiąca od daty ogłoszenia.
7. FP ulega rozwiązaniu z dniem zatwierdzenia przez sąd rejestrowy sprawozdania likwidacyjnego. Sądem właściwym jest sąd rejestrowy właściwy ze względu na siedzibę FP.

VI. Beneficjent

1. Beneficjentem może być osoba fizyczna lub osoba prawna,

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

w szczególności fundacja bądź stowarzyszenie rejestrowe, której potrzeby będą zaspokajane z FP zgodnie z wolą Fundatora.

2. Fundator może w każdym czasie dokonać zmiany Beneficjenta.
3. Beneficjent ma prawo do czerpania korzyści z FP zgodnie z zapisami umowy (statutu). Jest to prawo osobiste Beneficjenta i nie może być przeniesione przez dziedziczenie. Beneficjentem może być Fundator.
4. Świadczenia na rzecz Beneficjenta mogą być przyznane pod warunkiem albo z zastrzeżeniem terminu.
5. Szczegółowe prawa i obowiązki Beneficjenta określone są w umowie (statucie) FP.
6. Beneficjent ma prawo wglądu do dokumentów FP. Na żądanie Beneficjenta Zarządca winien przedstawić żądane dokumenty w ciągu 14 dni od daty zgłoszenia na piśmie takiego żądania. Zarządca może odmówić spełnienia żądania, gdy istnieje uzasadniona obawa, że Beneficjent wykorzysta żądane dokumenty w celach sprzecznych z interesem FP. W przypadku nieprzedstawienia żądanych dokumentów we wskazanym wyżej terminie bądź w przypadku odmowy udostępnienia dokumentów Beneficjentowi przysługuje w terminie trzech miesięcy prawo złożenia do sądu rejestrowego wniosku o nakazanie Zarządcy udostępnienia żądanych dokumentów.

VII. Zarządca

1. Zarządca musi być osobą fizyczną posiadającą pełną zdolność do czynności prawnych, osobą prawną, fundacją bądź stowarzyszeniem rejestrowym powoływaną i odwoływaną przez Fundatora. Zarządca zarządza FP i reprezentuje go na zewnątrz. Każdy Zarządca musi posiadać ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej od prowadzonej działalności w zakresie FP w kwocie ubezpieczenia nie mniejszej 1.000.000 zł (słownie: jeden milion złotych). Jeżeli wartość mienia wniesionego przez Fundatora do FP przy jego utworzeniu jest

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

większa, ubezpieczenie OC Zarządcy musi być na poziomie zapewniającym pokrycie ewentualnych strat związanych z nieprawidłowym zarządzaniem FP przez Zarządcę.

2. Powołanie i odwołanie Zarządcy może nastąpić jedynie w formie aktu notarialnego lub na podstawie orzeczenia sądowego.
3. Zarządca musi wyrazić zgodę na zarządzanie FP. Zarządca w każdym czasie może zrezygnować z pełnienia funkcji, zawiadamiając o tym Fundatora, Beneficjenta, Protektora i sąd rejestrowy. Składając rezygnację z pełnienia funkcji, będąc odwołanym lub przestając pełnić funkcję z innego powodu, Zarządca zarządza FP do czasu ustanowienia nowego Zarządcy, któremu przekazuje wszystkie dokumenty FP oraz majątek FP, a nadto przekazuje nowemu Zarządcy wszystkie aktualnie prowadzone sprawy FP.
4. Zarządcą może być niekarana sędownie osoba fizyczna posiadająca wykształcenie prawnicze bądź ekonomiczne i minimum pięcioletnie doświadczenie w prowadzonej działalności, w zakresie usług finansowych, powierniczych, księgowych lub prawnych oraz wykonująca zawód zaufania publicznego jako adwokat, radca prawny, notariusz, biegły rewident, licencjonowany doradca podatkowy lub aktuariusz. Zarządca może zatrudniać inne osoby do pomocy w zarządzaniu FP.
5. Jeżeli Zarządcą jest osoba prawna, fundacja bądź stowarzyszenie rejestrowe, to współnikami, członkami bądź pracownikami takiej osoby prawnej muszą być osoby fizyczne o kwalifikacjach wskazanych w punkcie 4.
6. Fundator nie może być Zarządcą utworzonego przez siebie FP. W przypadku niemożności sprawowania przez Zarządcę swych obowiązków z jakiegokolwiek powodu Fundator może w umowie (statucie) FP ustanowić kolejnego Zarządcę.
7. Szczegółowe prawa i obowiązki Zarządcy określone są w umowie

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

(statucie) FP.

8. Zarządca zachowuje majątek FP jako odrębny i oddzielony od własnego majątku.
9. Zarządca nie może czerpać jakichkolwiek korzyści z majątku FP za wyjątkiem wynagrodzenia przewidzianego w umowie (statucie) oraz zwrotu uzasadnionych wydatków.
10. Zarządca przed dokonaniem określonych w umowie (statucie) czynności obowiązany jest uzyskać zgodę Protektora bądź sądu.
11. Zarządca zarządza majątkiem FP w sposób gwarantujący maksymalne bezpieczeństwo kapitału zgromadzonego w FP. Inwestowanie majątku FP w inwestycje podwyższonego ryzyka nie może dotyczyć więcej niż 20% majątku FP, chyba że Fundator postanowi inaczej.

VIII. Protektor

1. Nadzór nad FP sprawuje Protektor wskazany w umowie (statucie) FP.
2. Szczegółowe prawa i obowiązki Protektora określone są w umowie (statucie) FP.
3. Protektor ustanowiony w umowie (statucie) FP sprawuje nadzór nad działalnością Zarządcy w zakresie przestrzegania prawa i postanowień umowy (statutu).
4. Umowa (statut) FP może rozszerzać uprawnienia Protektora, a w szczególności przewidywać, że Zarządca obowiązany jest uzyskać zgodę Protektora przed dokonaniem określonych czynności.
5. Protektorem może być niekarana sądownie osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych, osoba prawna, fundacja bądź stowarzyszenie rejestrowe powoływane i odwoływane przez Fundatora.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Protektorem może być osoba fizyczna posiadająca wykształcenie prawnicze bądź ekonomiczne i minimum pięcioletnie doświadczenie w prowadzonej działalności, w zakresie usług finansowych, powierniczych, księgowych lub prawnych oraz wykonująca zawód zaufania publicznego jako adwokat, radca prawny, notariusz, biegły rewident, licencjonowany doradca podatkowy lub aktuariusz.

6. Jeżeli Protektorem jest osoba prawna, fundacja bądź stowarzyszenie rejestrowe, to współnikami, członkami bądź pracownikami takiej osoby prawnej muszą być osoby fizyczne o kwalifikacjach wskazanych w punkcie 5.

7. Protektorem nie może być Zarządca FP.

8. Protektor nie może czerpać jakichkolwiek korzyści z majątku FP za wyjątkiem wynagrodzenia przewidzianego w umowie (statucie) FP oraz zwrotu uzasadnionych wydatków.

9. Protektor ma prawo tymczasowo zarządzać FP do czasu ustanowienia nowego Zarządcy przez okres nie dłuższy niż 6 (sześć) miesięcy.

IX. Audyt

1. W terminie 3 miesięcy od zakończenia każdego roku kalendarzowego Protektor powołuje biegłego rewidenta, który dokonuje kontroli w zakresie zarządzania majątkiem FP, prawidłowości operacji finansowych dokonywanych przez Zarządcę, zgodności z prawem oraz celami FP określonymi w umowie (statucie).

2. Kontrola kończy się sporządzeniem raportu przekazywanego Protektorowi, Zarządcy, Beneficjentowi i Fundatorowi.

3. Raport przekazywany jest w terminie 6 miesięcy od zakończenia roku kalendarzowego do Krajowego Rejestru Sądowego.

4. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości biegły rewident zawiadamia o powyższym Fundatora i Protektora, a jeżeli nie mogą oni sprawować swoich

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

funkcji, Krajowy Rejestr Sądowy.

5. Biegły rewident ma prawo żądania od Zarządcy wszystkich dokumentów koniecznych do rzetelnego przeprowadzenia audytu.

X. Odpowiedzialność Zarządcy

1. Każda osoba mająca w tym interes prawny może wytoczyć przeciwko Zarządcy powództwo o odszkodowanie w przypadku narażenia FP na szkodę przez rażącą niegospodarność Zarządcy oraz wystąpić do sądu o zmianę Zarządcy w przypadku podejmowania przez niego działań sprzecznych z przepisami prawa bądź umową (statutem) FP.

2. Termin na wytoczenie powództwa wynosi 6 miesięcy od dnia otrzymania wiadomości o niegospodarności Zarządcy bądź podejmowanych przez niego działaniach sprzecznych z przepisami prawa bądź umową (statutem) FP.

3. Czynności prawne Zarządcy przekraczające zwykły zarząd winny być dokonywane po uzyskaniu przez Zarządcę zgody Protektora lub sądu na ich dokonanie.

4. W przypadku rozbieżności (sporów) co do funkcjonowania FP pomiędzy Fundatorem, Beneficjentem, Zarządcą i Protektorem strony w pierwszej kolejności podejmą próbę polubownego rozwiązania problemów (sporów) w drodze mediacji. Każda ze stron może zaproponować powołanie niezależnego mediatora. Brak zgody stron co do osoby mediatora, jak również nierozwiązanie problemów (sporów) w drodze osobistych rozmów między stronami upoważnia każdą ze stron do skorzystania z prawa skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. Każde wystąpienie na drogę sądową musi być poprzedzone próbą mediacji między stronami.

XI. Rozwiązanie FP

1. FP ulega rozwiązaniu, gdy:

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

- 1) tak postanowi Fundator;
 - 2) upływie czas, na jaki ustanowiono FP;
 - 3) osiągnięty zostanie cel określony w umowie (statucie) FP;
 - 4) o rozwiązaniu orzeknie – z urzędu lub na wniosek – sąd w przypadku zarządzania FP w sposób sprzeczny z prawem, celami ustanowionymi w umowie (statucie) bądź interesami Beneficjenta;
 - 5) Beneficjent, za zgodą sądu opiekuńczego, zrzeknie się swego statusu jako Beneficjent FP.
2. Likwidatorem FP jest Zarządca lub Protektor.
3. Likwidator dokonuje jednokrotnego wezwania wierzycieli w MSiG, wzywając ich do zgłoszenia wierzytelności w terminie 1 miesiąca od dnia ogłoszenia.
4. Likwidacja FP następuje z chwilą zatwierdzenia przez sąd sprawozdania likwidatora i wykreślenia FP z Krajowego Rejestru Sądowego.
5. Majątek pozostały po zakończeniu likwidacji przechodzi w całości na własność żyjącego Fundatora lub osób wskazanych w umowie (statucie) FP.

2.2. Uzasadnienie proponowanych regulacji ustawowych – Fundusz powierniczy

Jak wskazano na wstępie, istnieje społeczne zapotrzebowanie na nowy instrument w postaci FP. Podstawowe założenia nowych przepisów oparto głównie na rozwiązaniach maltańskich (gdzie przepisy dotyczące FP funkcjonują od dłuższego czasu) i czeskich (gdzie stosowne przepisy funkcjonują od niedawna). Pomocniczo posługiwano się rozwiązaniami anglosaskimi, jednak ze względu na odmienny system prawny pewnych rozwiązań nie można było przenieść na grunt proponowanej ustawy.

W proponowanych założeniach przyjęto, że FP będzie tworzony zgodnie z wolą

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Fundatora, którego rola będzie decydująca co do zasad tworzenia i funkcjonowania oraz rozwiązania FP. Celem zapewnienia możliwości pomnażania majątku FP w proponowanych przepisach przewidziano, iż FP może prowadzić działalność gospodarczą w rozmiarach służących realizacji jego celów. Zapis podobny funkcjonuje aktualnie w przepisach ustawy o fundacjach – w art. 5 ust. 5. Wprowadzenie takiego rozwiązania pozwoli Zarządcy FP prowadzić zarówno drobną działalność, na przykład w postaci sprzedaży koszulek z nadrukami, gadżetów, jak i prowadzić działalność związaną z majątkiem FP, na przykład wynajem nieruchomości. Dochody uzyskiwane z takiej działalności zwiększałyby majątek FP, a w efekcie przeznaczane byłyby na zaspokajanie potrzeb Beneficjenta.

FP nie może być formą zapobiegnięcia uregulowania wierzytelności przez Fundatora. W tym celu wprowadzono zapis przewidujący odpowiedzialność FP za zobowiązania Fundatora powstałe przed utworzeniem FP, z ograniczeniem tej odpowiedzialności do wysokości wartości mienia wniesionego do FP. Oczywiście FP odpowiadałby za długi Fundatora dopiero wtedy, gdy wierzyciele Fundatora nie mogliby zaspokoić swych roszczeń z innego majątku pozostającego własnością Fundatora. Z tych powodów odpowiedzialność FP przewidziano jako subsydiarną.

W przyjętych założeniach przewidziano minimalną wartość mienia, które winno przez Fundatora być wniesione do FP (100.000 zł). Wskazana minimalna wysokość mienia wnoszonego do FP obejmuje wszystkie składniki majątku Fundatora wnoszone do FP, w tym w szczególności gotówkę, nieruchomości, firmę, wartościowe ruchomości itp. Ustanowienie FP z mniejszym majątkiem, w obecnej sytuacji gospodarczej kraju, nie pozwoli na realne zaspokajanie potrzeb Beneficjenta. Zarządzanie majątkiem ma na celu regularne zaspokajanie potrzeb Beneficjenta oraz aktywną działalność Zarządcy zmierzającą do bezpiecznego pomnażania tego majątku. Realnie, tylko majątek o większej wartości może zaspokajać bieżące potrzeby Beneficjenta.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Proponowane przepisy przewidują, że mienie wniesione przez Fundatora do FP zostanie wyjęte z jego „władztwa” i przestanie być częścią jego majątku. Nie będzie ono też stanowiło majątku żadnego innego uczestnika FP. Ma to zapobiec próbom zawłaszczenia tego majątku i przejęcia go – niezgodnie z wolą Fundatora – przez któregoś z uczestników tego instrumentu prawnego.

Fundator, przekazując swój majątek do FP, będzie decydował o celu tego funduszu oraz o jego Beneficjencie. Może nim być każda osoba fizyczna, jak również osoba prawna, w tym fundacje i stowarzyszenia rejestrowe. Cel wskazany przez Fundatora będzie determinował osobę Beneficjenta. Fundator może chcieć przeznaczyć swój majątek na potrzeby konkretnej osoby fizycznej (na przykład wykształcenie wnuka, zapewnienie przyszłości osobie z niepełnosprawnością), jak również na potrzeby osoby prawnej prowadzącej działalność na przykład w zakresie ochrony zdrowia, ochrony przyrody czy dziedzictwa kulturowego.

Sam Fundator także może być Beneficjentem utworzonego przez siebie FP. Nie może sam zarządzać takim funduszem, może natomiast chcieć, z uwagi na jego pogarszający się stan zdrowia i obniżenie zdolności umysłowych, zapewnić sobie spokojną starość przy wykorzystaniu zgromadzonego za życia majątku, którym zarządzałaby wybrana przez niego osoba.

Osoba fizyczna zarządzająca majątkiem FP nie może być przypadkowa. Fundator, wybierając taką osobę, musi darzyć ją dużą dozą zaufania – w końcu powierza tej osobie swój majątek. Osoba ta – jeżeli nie będzie pochodziła z kręgu osób najbliższych Fundatorowi – musi legitymować się odpowiednim przygotowaniem merytorycznym do zarządzania majątkiem. O tym przygotowaniu merytorycznym musi być też przekonany Fundator, stąd propozycja, aby Zarządca miał wykształcenie prawnicze bądź ekonomiczne i minimum pięcioletnie doświadczenie w prowadzonej działalności, w zakresie usług finansowych, powierniczych, księgowych lub prawnych oraz wykonywał zawód

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

zaufania publicznego jako adwokat, radca prawny, notariusz, biegły rewident, licencjonowany doradca podatkowy lub aktuariusz. Te same wymagania dotyczyć też muszą Protektora, który ma sprawować funkcje nadzorcze nad Zarządcą. Zarządcą, jak i Protektorem, może być także organizacja pozarządowa, ale wyłącznie taka, która dysponuje personelem o kwalifikacjach opisanych powyżej.

Jak wskazano, celem FP może być ochrona zdrowia, ochrona przyrody, zabytków itp. W tym zakresie najlepszym Zarządcą majątku FP może być organizacja pozarządowa. W projekcie przewidziano konieczność posiadania przez Zarządcę ubezpieczenia OC na poziomie minimum jednego miliona złotych. Ma to z jednej strony umożliwić zaspokojenie roszczeń w przypadku nieprawidłowości w działaniach Zarządcy, a z drugiej strony ma zapewnić odpowiedni dobór profesjonalnych Zarządców.

W przyszłości można rozważyć wprowadzenie obowiązku certyfikowania profesjonalnych Zarządców i wpisywania ich na listę certyfikowanych Zarządców prowadzoną przez sądy rejestrowe. Przy wprowadzaniu rekomendowanych przepisów ustawy certyfikacja profesjonalnych Zarządców od samego początku doprowadziłaby do znacznego opóźnienia wejścia w życie tych przepisów, co jest niedopuszczalne wobec palących potrzeb rodziców/opiekunów osób z niepełnosprawnościami w tym zakresie.

W projekcie przewidziano sprawowanie nadzoru nad działalnością Zarządcy. Nadzór ma polegać na kontrolowaniu Zarządcy, by działał on zgodnie z wolą Fundatora, interesem Beneficjenta i zgodnie z przepisami prawa. Nadzór będzie sprawował Fundator (za życia może zmienić statut FP i odwołać Zarządcę), Protektor, który może wystąpić o zmianę Zarządcy, i wreszcie sąd, do którego może trafić taki wniosek.

W przypadku nieprawidłowego zarządzania majątkiem FP przewidziano odpowiedzialność cywilną Zarządcy. Prawodawca może także, przy procedowaniu przepisów ustawy, rozważyć możliwość odpowiedzialności karnej Zarządcy lub

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Protektora w przypadku podejmowania przez nich działań sprzecznych z prawem (na przykład niewyznaczanie przez Protektora co roku audytora, nieprzekazywanie przez Zarządcę pieniędzy na potrzeby Beneficjenta).

2.3. Proponowane regulacje ustawowe – Specjalny fundusz powierniczy

XII. Specjalny fundusz powierniczy (SFP)

1. Do SFP stosuje się zasady przewidziane do FP, o ile nie jest to uregulowane poniższymi rozwiązaniami.
2. Beneficjentem SFP może być wyłącznie osoba fizyczna, która ze względu na wiek lub stan zdrowia potrzebuje lub w przyszłości może potrzebować wsparcia w zakresie zarządzania majątkiem. Doprecyzowanie kręgu osób, dla których będzie mógł zostać utworzony SFP, nastąpi po likwidacji instytucji ubezwłasnowolnienia, a także po wprowadzeniu nowego systemu orzecznictwa. W tym zakresie krąg beneficjentów SFP będzie wymagał rewizji po wprowadzeniu systemu wspieranego podejmowania decyzji oraz nowego systemu orzecznictwa.

Do czasu zmiany systemu orzecznictwa i likwidacji instytucji ubezwłasnowolnienia – rekomenduje się rozwiązanie przejściowe, a mianowicie proponuje się zapis pkt XII.2 w brzmieniu:

3. Specjalny fundusz powierniczy może być utworzony wyłącznie:
 - 1) dla osób posiadających orzeczenie o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności z symbolem przyczyny niepełnosprawności:
 - a) 01-U – upośledzenie umysłowe;
 - b) 02-P – choroby psychiczne;
 - c) 10-N – choroby neurologiczne;
 - d) 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe;

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

- 2) dla osób do ukończenia 16 roku życia posiadających orzeczenie o niepełnosprawności;
- 3) dla osób ubezwłasnowolnionych całkowicie lub częściowo.
 - 4.1. W przypadku, gdy Beneficjent FP spełnia warunki do utworzenia dla niego SFP, a przekształcenie FP w SFP nie jest możliwe ze względu na śmierć Fundatora lub z innych przyczyn, z powodu których Fundator nie może podjąć odpowiednich czynności prawnych, przekształcenia FP w SFP może dokonać sąd opiekuńczy.
 - 4.2. Specjalny fundusz powierniczy może zostać także utworzony przez orzeczenie sądu opiekuńczego.
5. Utworzenie przez Fundatora lub sąd SFP czy przekształcenie FP w SFP podlega zaskarżeniu (możliwość podważenia zasadności utworzenia SFP) do sądu przez:
 - 1) spadkobierców ustawowych Fundatora;
 - 2) wierzycieli Fundatora;
 - 3) naczelnika właściwego Urzędu Skarbowego;
 - 4) ZUS lub KRUS;
 - 5) inne osoby, które wykażą interes prawny.
- 6.1. Zarządcą i Protektorem w SFP może być niekarana sądownie osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych, osoba prawna, fundacja bądź stowarzyszenie rejestrowe powoływane i odwoływane przez Fundatora. Zarządcą i Protektorem może być adwokat, radca prawny, notariusz, biegły rewident, licencjonowany doradca podatkowy lub aktuariusz posiadający minimum pięcioletnie doświadczenie w prowadzonej działalności w zakresie usług: finansowych, księgowych, powierniczych lub prawnych. Jeżeli Zarządcą jest osoba prawna, fundacja bądź stowarzyszenie rejestrowe, to współnikami, członkami bądź

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

pracownikami takiej osoby prawnej muszą być osoby fizyczne o powyższych kwalifikacjach.

6.2. Zarządcą i Protektorem SFP może być także małżonek, rodzeństwo, zstępni lub wstępni Beneficjenta, osoby pozostające w stosunku przysposobienia oraz osoby bliskie Beneficjentowi zaakceptowane przez Fundatora, zwani dalej odpowiednio: Zarządca osoby bliskiej, Protektor osoby bliskiej.

6.3. Zarządca osoby bliskiej i Protektor osoby bliskiej nie mogą z tytułu pełnienia funkcji otrzymywać wynagrodzenia, chyba że Fundator bądź sąd postanowią inaczej. Ponadto Zarządca osoby bliskiej i Protektor osoby bliskiej nie mogą ogłaszać swoich usług.

6.4. Zarządca osoby bliskiej zwolniony jest z posiadania ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej od prowadzonej działalności w zakresie SFP.

7. Utworzenie SFP za życia Fundatora (w formie aktu notarialnego) lub poprzez rozporządzenie Fundatora na wypadek swej śmierci (testament w formie aktu notarialnego) podlega stałej opłacie notarialnej 200 zł.

8. Umowa (statut) zwolniona jest od podatku od czynności prawnych (PCC).

9.1. Dochód SFP zwolniony jest od podatku dochodowego od osób fizycznych i innych obciążeń publiczno-prawnych.

9.2. W ramach SFP nie można prowadzić działalności gospodarczej.

9.3. Z dochodu SFP nie dokonuje się potrąceń i egzekucji.

10. Przy obliczaniu zachowku nie dolicza się do spadku po Fundatorze mienia przekazanego na SFP.

11.1. Dochody z SFP nie są doliczane do dochodów (przychodów), od których zależą świadczenia finansowane ze środków publicznych, w szczególności

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

takie jak: renty, dodatki do rent, świadczenie uzupełniające, emerytura, specjalny zasiłek opiekuńczy. Dochody z SFP nie są doliczane także do dochodów, od których zależą świadczenia z pomocy społecznej, zarówno pieniężne, jak i niepieniężne. Dochody z SFP nie są doliczane do dochodów, od których zależy jakakolwiek pomoc udzielana ze środków publicznych, w tym pomoc ze środków PFRON.

11.2. Dochód z SFP nie jest potrącany na opłaty za pobyt w ośrodkach zapewniających całodobowe utrzymanie, w szczególności w domach pomocy społecznej czy w zakładach opiekuńczo leczniczych.

12. Zarządca przy czynnościach (sprawach) mających istotny wpływ na majątek SFP musi uzyskać zezwolenie sądu opiekuńczego (czynność przekraczająca zwykły zarząd). Sąd opiekuńczy rozstrzyga także spory związane z funkcjonowaniem SFP.

13. Niezależnie od praw i obowiązków, które Fundator, ustanawiając SFP, określa w umowie (statucie), do obowiązków:

1) Zarządcy należy:

- a) obowiązek wyjaśniania w sposób zrozumiały Beneficjentowi czynności podejmowanych przez Zarządcę na majątku powierniczym;
- b) współpraca z Beneficjentem oraz z osobami wspierającymi (w przypadku likwidacji ubezwłasnowolnienia z osobą wspierającą), a do czasu uchylecia instytucji ubezwłasnowolnienia także z opiekunem prawnym/kuratorem osoby częściowo ubezwłasnowolnionej, w zakresie przekazywania dochodów i ich wydatkowania, o ile nie zgłosi w tym zakresie zastrzeżeń Fundator.

2) Protektora należy:

- a) obowiązek wyjaśniania w sposób zrozumiały Beneficjentowi czynności podejmowanych przez Zarządcę na majątku powierniczym;

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

b) współpraca z Beneficjentem oraz z osobami wspierającymi (w przypadku likwidacji ubezwłasnowolnienia z osobą wspierającą), a do czasu uchylecia instytucji ubezwłasnowolnienia także z opiekunem prawnym/kuratorem osoby częściowo ubezwłasnowolnionej w zakresie przekazywania dochodów i ich wydatkowania, o ile nie zgłosi w tym zakresie zastrzeżeń Fundator.

14. Niezależnie od praw i obowiązków, które Fundator, ustanawiając SFP, określa w umowie (statucie), do:

- 1) praw Beneficjenta należy zwracać się do Zarządcy i Protektora z wnioskiem o przejrzyste wyjaśnienie czynności przez nich podejmowanych w zakresie zarządzania majątkiem powierniczym, a także stanu majątku,
- 2) obowiązków Beneficjenta należy niezwłocznie poinformować Zarządcę i Protektora o zmianach mających wpływ na posiadanie przez Beneficjenta statusu Beneficjenta SFP.

15. Inwestowanie majątkiem SFP podlega szczególnym rygorom mającym na celu zabezpieczenie wartości mienia (bezpieczne inwestowanie), co nie stanowi przeszkody również w zmniejszeniu mienia SFP, kiedy dochody nie będą wystarczać na pokrycie wydatków Beneficjenta.

16.1. W przypadku utraty statusu Beneficjenta SFP przez osobę, dla której tworzony był SFP, Fundator lub inne osoby, do których przekazane jest pozostałe po likwidacji SFP mienie, nie są zobowiązane do zwrotu benefitów związanych z funkcjonowaniem SFP.

16.2. W przypadku utraty statusu Beneficjenta SFP przez osobę, dla której tworzony był SFP, SFP z tym dniem staje się FP, chyba że Fundator postanowi inaczej.

16.3. W przypadku przedstawienia Zarządcy i Protektorowi kolejnego orzeczenia osobę niepełnosprawną uznaje się za Beneficjenta SFP,

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

począwszy od dnia złożenia wniosku o wydanie orzeczenia, jeżeli z orzeczenia wynika, że w tym okresie osoba ta spełniała wymogi statusu Beneficjenta SFP, a wniosek o wydanie orzeczenia został złożony nie później niż w dniu następującym po dniu, w którym upłynął termin ważności poprzedniego orzeczenia potwierdzającego posiadanie przez osobę statusu Beneficjenta SFP.

17. Zgoda Beneficjenta SFP na zrzeczenie się prawa do czerpania korzyści z SFP, co stanowi jedną z podstaw rozwiązania SFP, wymaga zatwierdzenia przez sąd opiekuńczy.

2.4. Uzasadnienie do proponowanych regulacji ustawowych – Specjalny fundusz powierniczy

Utworzenie Specjalnego funduszu powierniczego (SFP) stanowi odpowiedź na potrzebę uregulowania w polskim systemie prawnym kwestii zabezpieczenia finansowego osób, które wymagają wsparcia w odpowiednim zarządzaniu majątkiem. W przeciwieństwie do Funduszu powierniczego, który co do zasady charakteryzuje się dużą swobodą w kształtowaniu norm jego funkcjonowania, Specjalny fundusz powierniczy zawiera wiele szczegółowych rozwiązań. System zabezpieczeń zaproponowany w niniejszej rekomendacji ma pozwolić, aby opiekunowie – Fundatorzy, którzy powołają do życia specjalny fundusz powierniczy – mieli poczucie, iż przyszłość ich dzieci z niepełnosprawnością – Beneficjentów – jest dobrze zabezpieczona pod kątem finansowym, w szczególności kiedy nie będą w stanie sprawować pieczy nad finansami.

Krąg osób, dla których może być utworzony SFP, został zawężony jedynie do osób, które ze względu na swoją niepełnosprawność wymagają wsparcia przy prowadzeniu swoich spraw, a więc zarówno dla osób, wobec których orzeczono ubezwłasnowolnienie, jak i osób, które posiadają odpowiednie orzeczenie wydane przez powiatowy (miejski) zespół ds. orzekania o niepełnosprawności. Wskazany krąg osób zapewne zostanie poddany rewizji po likwidacji instytucji

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

ubezpieczeni, jak i po wprowadzeniu nowego systemu orzekania o niepełnosprawności.

W zaproponowanych rozwiązaniach SFP autorzy niniejszej rekomendacji przewidzieli możliwość przekształcenia zarówno FP w SFP, jak i SFP w FP. Wynika to z faktu, iż stan funkcjonowania Beneficjenta potwierdzony odpowiednim orzeczeniem może ulegać poprawie. Nie można także nie przewidzieć sytuacji, iż Beneficjent FP, ze względu na pogorszenie stanu zdrowia, będzie spełniał warunki dla utworzenia (przekształcenia) dla niego FP w SFP, nawet w sytuacji kiedy nie będzie już żył Fundator. W opisanej sytuacji będzie mógł to uczynić sąd opiekuńczy.

Autorzy rekomendują również, aby dla osoby spełniającej kryteria przewidziane dla beneficjenta SFP, która nabyła prawo do mienia znacznej wartości (na przykład w wyniku otrzymania spadku), sąd opiekuńczy mógł utworzyć fundusz powierniczy, przekazując powyższe mienie do funduszu. Stosowne orzeczenie sądu opiekuńczego zawierałoby wszystkie niezbędne rozstrzygnięcia, które umożliwiłyby funkcjonowanie SFP. Bardzo ważne w tym wypadku byłoby, aby Beneficjent miał realny wpływ na wskazanie kandydatów na zarządcę czy protektora.

Zabezpieczeniem funkcjonowania SFP jest możliwość powołania do pełnienia funkcji zarówno Zarządcy, jak i Protektora jedynie osoby wykonującej co najmniej 5 lat zawód zaufania publicznego, tj.: adwokata, radcy prawnego, notariusza, biegłego rewidenta, licencjonowanego doradcy podatkowego lub aktuariusza. Biorąc pod uwagę, iż rodziny często życzą sobie, aby zarządzaniem majątkiem ich niepełnosprawnego członka rodziny zajmował się tylko bliski członek rodziny, autorzy rekomendacji wprowadzili możliwość, aby funkcję Zarządcy lub Protektora pełnił bliski członek rodziny, który ze względu na relacje rodzinne byłby zwolniony od posiadania ubezpieczenia, które jest wymagane od pozostałych Zarządców. Ze względu na szereg przywilejów związanych z SFP

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

i relacje Zarządcy/Protektora z członkiem rodziny, proponuje się, aby Zarządca i Protektor osoby bliskiej z tytułu pełnienia funkcji – co do zasady – nie mógł otrzymywać wynagrodzenia (chyba że Fundator bądź sąd postanowią inaczej), a także w tym zakresie nie mógł reklamować/ogłaszać swoich usług.

Autorzy niniejszej rekomendacji nie wykluczają możliwości rozszerzenia kręgu osób, które mogłyby pełnić funkcję zarządcy lub protektora osoby bliskiej, w szczególności o osoby pozostające ze sobą w stałym pożyciu, dalszych krewnych, np. rodzeństwo rodziców beneficjenta, czy o osoby, które dana osoba odpowiednio długo zna i obdarza zaufaniem. Warto wspomnieć, iż analogiczne rozwiązanie w odpowiedniej ustawie obowiązującej na Malcie przewiduje minimalnie dziesięcioletni okres znajomości.

Proponuje się wprowadzić stałą podstawową opłatę od utworzenia SFP w kwocie 200 zł, a także zwolnienie umowy SFP od podatku PCC. Taksa notarialna i podatek PCC, który zapewne uzależniony będzie w przypadku FP od kwoty przekazywanego mienia, może stanowić pewną barierę w tworzeniu funduszu.

Kolejnym bardzo istotnym przywilejem związanym z SFP jest zwolnienie dochodów z tego funduszu z podatku PIT. Wynika to z faktu, iż SFP będzie służył jedynie zaspokajaniu potrzeb osób z niepełnosprawnością, które wymagają zazwyczaj wysokich nakładów na rehabilitację, leczenie czy inne szczególne wydatki. Warto wskazać, iż często beneficjenci SFP mają utrudnione możliwości podjęcia aktywności zawodowej. Z tych samych powodów proponuje się – w celu uniknięcia tak zwanej „pułapki dochodów”, tj. sytuacji, kiedy określony miesięczny dochód powoduje zawieszenie prawa do świadczeń takich jak renta socjalna czy rodzinna po zmarłym rodzicu – zwolnienie dochodów SFP z zaliczenia do kryterium dochodowego, od którego zależą określone świadczenia czy udzielana pomoc.

Znanym problemem, jaki napotyka osoba z niepełnosprawnością, która

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

otrzymała zgodnie z wolą spadkodawcy określone składniki mienia w spadku, jest roszczenie o zachowek osób bliskich spadkodawcy. Sytuacja, kiedy pełnosprawne rodzeństwo występuje z roszczeniem o zachowek wobec brata/siostry z niepełnosprawnością, nie jest czymś wyjątkowym. Często wysokość żądanego zachowku wymusza na osobie z niepełnosprawnością na przykład sprzedaż jedynego mieszkania, które osoba ta odziedziczyła. W związku z faktem, iż SFP może być utworzony jedynie dla ściśle określonej grupy osób, które nie tylko mają problem z pracą, ale ponoszą często istotne wydatki związane z rehabilitacją czy leczeniem, proponuje się zwolnić składniki mienia przekazane na SFP z zaliczenia go na schedę spadkową, od której wylicza się kwotę zachowku.

Zwolnienie SFP z wielu obciążeń publicznych powiększa wysokość środków, jakie będą przeznaczone na wsparcie osoby z niepełnosprawnością i podniesienie jej standardu życia. Z tego względu, aby zabezpieczyć przed nadużyciami, autorzy niniejszej rekomendacji proponują, aby w ramach SFP wprowadzony został zakaz prowadzenia działalności gospodarczej. Zezwolenie na prowadzenie przez SFP działalności gospodarczej wykluczałoby możliwość zwolnienia dochodów SFP z podatku dochodowego, a także byłoby sprzeczne z pozostałymi zwolnieniami przewidywanymi dla SFP. Nie wyklucza to możliwości przekazania firmy na SFP, jednakże Zarządca nie mógłby jej prowadzić, przykładowo w przypadku przekazania na SFP ośrodka wczasowego Zarządca zmuszony byłby do dzierżawy tego ośrodka.

W duchu Konwencji w celu zagwarantowania, iż Beneficjent SFP będzie w centrum uwagi SFP, wprowadza się dodatkowe wymogi w relacji Zarządca – Beneficjent czy Protektor – Beneficjent. Wymogi te koncentrują się na obowiązkach odpowiedniego informowania Beneficjenta o wszelkich sprawach związanych z SFP, niezależnie od faktu ewentualnego ubezwłasnowolnienia.

Bardzo istotną kwestią przy SFP jest wprowadzenie mechanizmów

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

zabezpieczających majątek SFP przed jego utratą, nieuzasadnionym zmniejszeniem czy defraudacją. Autorzy niniejszej rekomendacji zaproponowali w opracowaniu określone zasady możliwie bezpiecznego inwestowania środków SFP. Beneficjent często ma utrudnioną możliwość oceny działań na majątku SFP, stąd mechanizmy zabezpieczające powinny zostać wpisane do ustawy.

Autorzy niniejszej rekomendacji przewidzieli sytuację, kiedy z powodu uchylecia ubezpieczeniowego lub upływu ważności orzeczenia o niepełnosprawności, które uprawniało do SFP, Beneficjent przestanie spełniać warunki uprawniające do korzystania z SFP – w takiej sytuacji proponuje się, aby osoby, które otrzymają środki po likwidacji SFP, nie musiały zwracać ulg, które były przyznane w okresie funkcjonowania SFP – przyjmuje się, że w tym okresie SFP pełnił swoją rolę jako wsparcie dla osoby z niepełnosprawnością.

Istnieje ryzyko, iż Beneficjent może złożyć oświadczenie o rezygnacji z dochodów pochodzących z SFP, nie znając konsekwencji tego czynu lub pod wpływem błędnej oceny sytuacji. By przeciwdziałać takiej sytuacji, proponuje się, aby taką zgodę zatwierdził sąd opiekuńczy, co umożliwi poznanie faktycznej woli Beneficjenta.

3. Analiza sytuacji finansowej beneficjentów instrumentu – Specjalnego funduszu powierniczego

Ocena sytuacji finansowej Beneficjenta SPF pozwoli na nakreślenie możliwych scenariuszy zarządzania mieniem oraz wybór strategii inwestycyjnej. Analiza sytuacji finansowej Beneficjenta instrumentu wymaga określenia i podsumowania potrzeb Beneficjenta i cyklicznych wydatków związanych z ich zaspokojeniem. Te potrzeby/wydatki powinny zostać porównane z dochodami, którymi dysponuje Beneficjent, oraz mieniem, które może być przeznaczone na zaspokajanie wyżej wymienionych potrzeb w przyszłości, poprzez jego wniesienie do SFP przez Fundatora. Należy dodać, że wskazanie szczegółowych

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

dochodów i wydatków Beneficjenta nie ma na celu uszczuplenia innych otrzymywanych świadczeń, a ocenę płynności Beneficjenta przed utworzeniem SFP.

Analiza finansowa poprzedzająca utworzenie SFP powinna opierać się zatem na diagnozie i analizie:

1. wpływów, regularnych i nieregularnych, którymi dysponuje Beneficjent (załącznik nr 2 – Tabela 1);
2. wydatków, gdzie celem jest objęcie diagnozą wszystkich wydatków beneficjenta wraz z uwzględnieniem wydatków nieprzewidzianych (załącznik nr 2 – Tabela 1);
3. sytuacji finansowej beneficjenta w zakresie jego płynności poprzez weryfikację jego zobowiązań finansowych (załącznik nr 2 – Tabela 2);
4. składników majątku Fundatora o charakterze prywatnym (załącznik nr 2 – Tabela 3, 4, 5), które mogą być wniesione do FP, oraz majątku wykorzystywanego w działalności gospodarczej (o ile taka jest prowadzona).

W przypadku SFP, gdzie Beneficjentem jest osoba z niepełnosprawnością, musi zostać określony (a więc poddany pewnej analizie, na przykład przybliżonej wycenie) majątek (aktywa), który Fundator (oczywiście dobrowolnie) przekazuje do SFP.

Należy dokonać porównania sumy cyklicznych dochodów Beneficjenta z sumą wydatków związanych z funkcjonowaniem Beneficjenta oraz zaspokojeniem jego potrzeb (załącznik nr 2 – Tabela 1). Wynik tego porównania pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy konieczne do poniesienia wydatki będą mogły zostać pokryte z cyklicznych dochodów, czy też nadwyżka wydatków nad wyżej wskazanymi wpływami wymagać będzie pokrywania ich ze składników mienia wniesionych do SFP przez Fundatora.

Istotnymi aspektami tej analizy są stopień płynności finansowej wyżej

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

wymienionych składników mienia oraz wysokość zobowiązań finansowych Beneficjenta (załącznik nr 2 – Tabela 2).

Celem określenia wartości składników mienia, które mogą być wniesione do SFP przez Fundatora, istotne jest sprawdzenie, czy Beneficjent posiada zobowiązania finansowe i jaka jest ich wartość. Przeanalizowanie struktury i wartości zobowiązań finansowych pozwoli sprawdzić płynność finansową Beneficjenta. Istotna jest odpowiedź na pytania:

- czy wartość mienia pozwala na przedterminową spłatę zobowiązań finansowych?
- jak szybko można tej spłaty dokonać, biorąc pod uwagę stopień płynności finansowej posiadanych składników mienia?
- czy bardziej racjonalna jest możliwie najszybsza spłata zobowiązań finansowych, aby nie ponosić dalszych wydatków związanych z ich obsługą (na przykład spłat rat/odsetek), czy też utrzymanie niektórych zobowiązań finansowych i dalsza ich obsługa (stopniowa spłata)?

W wielu przypadkach utrzymywanie zobowiązań Beneficjenta i ich obsługa (spłata) już po utworzeniu SFP będą nieracjonalne finansowo. Stąd analiza tychże zobowiązań i decyzja co do ich spłaty powinna poprzedzać decyzje dotyczące tworzenia SFP i składników mienia wnoszonych do SFP.

Przedterminowa spłata zobowiązań Beneficjenta przez Fundatora może odbyć się na przykład w formie darowizny.

Podczas analizy składników mienia prywatnego Fundatora, przekazywanego do FP, pomocne jest podzielenie tych składników na te o charakterze finansowym oraz niefinansowym (rzeczowym) (załącznik nr 2 – Tabela 3, 4, 5).

Przy analizie składników mienia, które mogą być wniesione do SFP, istotną kwestią jest stopień ich płynności finansowej, czyli odpowiedź na pytanie, jaki

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

okres jest potrzebny na spieniężenie poszczególnych składników mienia, aby uniknąć znaczących strat z powodu pospiesznej ich sprzedaży. Ma to szczególne znaczenie w sytuacji, w której dochody Beneficjenta i otrzymywane przez niego wsparcie są niewystarczające do pokrycia niezbędnych wydatków związanych z utrzymaniem Beneficjenta i zaspokojeniem jego potrzeb. W opisanej sytuacji wartość składników mienia wniesionych do SFP, których stopień płynności finansowej jest dobry, powinna pokrywać nadwyżkę wydatków nad wpływami (tj. dochodami) w okresie co najmniej 1 roku.

Przykładowym prostym narzędziem do analizy stopnia płynności składników mienia, które mogą być wniesione do SFP, jest ich podział na 3 grupy:

- składniki wysokopłynne, czyli takie, które mogą być zamienione na środki pieniężne w ciągu maksymalnie 1 miesiąca,
- składniki płynne, czyli takie, które można spieniężyć w ciągu maksimum 1 roku (bez ponoszenia znaczących strat z tego tytułu),
- składniki pozostałe, czyli te o niskiej płynności lub niepłynne.

Osobnym elementem analizy jest odpowiedź na pytanie, czy wnoszone do SFP będzie mienie wykorzystywane przez Fundatora w działalności gospodarczej. Pytanie to jest zasadne niezależnie od charakteru i formy wykonywania tej działalności, to jest na przykład czy jest to działalność wykonywana osobiście, czy jest to działalność o charakterze rolniczym, czy prowadzona jest ona przez osobę fizyczną, czy też w formie spółki kapitałowej. Kluczowa jest odpowiedź na pytanie, czy działalność ta będzie bez zmian kontynuowana po utworzeniu SFP, ale nie przez SFP. W sytuacji, w której w tym zakresie nastąpią istotne zmiany, niezbędne jest podjęcie decyzji o sposobie dalszego postępowania, na przykład o sprzedaży/dzierżawie lub likwidacji/wygaszeniu tej działalności. W zależności od formy i charakteru prowadzonej działalności możliwa jest jej sprzedaż/dzierżawa jako „funkcjonującego biznesu” albo likwidacja (wygaszenie) i późniejsza sprzedaż składników majątku wykorzystywanych w działalności

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

gospodarczej celem zasilenia SFP środkami pieniężnymi uzyskanymi z tej sprzedaży. W tym ostatnim przypadku potrzebne jest zaewidencjonowanie składników mienia (aktywów) wykorzystywanych w działalności gospodarczej oraz zobowiązań (pasywów) związanych z tą działalnością. Wśród aktywów należy wziąć pod uwagę na przykład wartości niematerialne i prawne, środki trwałe i inne aktywa rzeczowe, takie jak budynki/lokale, grunty, maszyny, urządzenia, środki transportu, narzędzia, przyrządy, wyposażenie i inne ruchomości oraz należności i aktywa finansowe. Wśród pasywów potrzebna jest przede wszystkim analiza wszelkich zobowiązań, w tym zobowiązań wobec instytucji finansowych, na przykład z tytułu kredytów, leasingu czy faktoringu.

Analiza sytuacji finansowej Beneficjenta instrumentu musi być ściśle powiązana z przeprowadzeniem analizy potrzeb obecnych i przyszłych.

Środki z SFP w przypadku niewystarczającej płynności bieżącej Beneficjenta mogą być konsumowane na potrzeby egzystencjalne oraz potrzeby wyższego rzędu. O kwocie i sposobie transferu środków może decydować w szczególności Fundator w umowie (statucie) lub Zarządca.

Podsumowując, przeprowadzenie analizy finansowej w odniesieniu do sytuacji Beneficjenta i planowanego utworzenia SFP pozwala ustalić między innymi:

- czy dochody i inne wpływy na rzecz Beneficjenta pokrywają niezbędne wydatki na utrzymanie i zaspokojenie ich potrzeb;
- jaka jest wartość i struktura mienia planowanego do wniesienia do SFP,
- jak ma się wartość mienia (po spłacie wyżej wskazanych zobowiązań) do kwoty wydatków netto, które będą musiały być ponoszone na rzecz Beneficjentów (po odliczeniu dochodów);
- przez jaki okres wyżej wymieniona kwota wydatków netto znajduje pokrycie w wartości mienia planowanego do wniesienia do SFP;
- czy w przewidywanym horyzoncie czasowym funkcjonowania SFP potrzeby

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Beneficjenta będą mogły być zrealizowane z mienia, które zostanie wniesione do SFP.

Odpowiedź na te pytania pozwala Fundatorowi na zaplanowanie, w jaki sposób SFP powinien funkcjonować, a w szczególności jakie kwoty wydatków netto będą transferowane na rzecz Beneficjenta w okresie funkcjonowania SFP. Dyspozycje w tym zakresie Fundator może zawrzeć w dokumencie powołującym SFP, określając tym samym zadania Zarządcy w tym zakresie.

4. Sposoby weryfikacji potrzeb materialnych konkretnej osoby z niepełnosprawnością

Pierwsza diagnoza potrzeb powinna być sporządzona przed powołaniem FP/SFP. Rozpoznanie/ocena potrzeb na tym etapie dokonywana jest przez Fundatora lub Fundatora z Beneficjentem, jeżeli sytuacja prawna i zdrowotna Beneficjenta na to pozwala.

Udział Beneficjenta w diagnozie potrzeb jest obligatoryjny, jednakże zakres uzależniony jest od jego sytuacji zdrowotnej. Zastrzega się, iż w przypadku kiedy nie ma przeszkód zdrowotnych, Beneficjent powinien zawsze uczestniczyć w procesie analizy potrzeb.

Po utworzeniu FP/SFP diagnoza potrzeb może być sporządzana przez:

- 1) Fundatora (za życia Fundatora, jeżeli przewidział to w statucie);
- 2) Zarządcę.

Dopuszcza się możliwość współpracy podmiotów w zakresie diagnozy potrzeb (Fundator, Zarządca) w trakcie istnienia FP/SFP.

Diagnoza potrzeb powinna być przeprowadzana w formie stacjonarnej (wypełnienie arkuszy oceny potrzeb) lub online (wypełnienie arkuszy oceny potrzeb zdalnie, o ile beneficjent wyraża na to zgodę oraz posiada niezbędne elektroniczne narzędzia do przeprowadzenia analizy zdalnie).

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

W przypadku takiej konieczności należy dopuścić tłumacza języka migowego do uczestnictwa w analizie potrzeb oraz zapewnić dostęp do dokumentów drukowanych pismem Braille’a.

W celu analizy potrzeb Beneficjenta dopuszcza się dołączenie do kręgu osób odpowiedzialnych za przygotowanie diagnozy potrzeb Beneficjenta specjalisty ds. rehabilitacji, pracownika socjalnego lub terapeuty, na przykład z placówki, z której Beneficjent na co dzień korzysta. Dopuszcza się również skorzystanie w procesie opracowania diagnozy potrzeb z uczestniczenia w tym procesie kuratora, opiekuna prawnego, a docelowo, w przypadku likwidacji ubezwłasnowolnienia, osób wspierających podejmowanie decyzji przez Beneficjenta, bez rozszerzania podmiotów uprawnionych do przygotowania analizy.

W zależności od wybranego wariantu podmiotów uczestniczących w diagnozie potrzeb wskazanych w punktach 1-2 za bezpieczeństwo zgromadzonych danych odpowiada osoba przechowująca dane, co zostanie zapisane w umowie FP. Odpowiada za to Zarządca..

Analiza sytuacji materialno-bytowej Beneficjenta wymaga przedstawienia danych na temat:

- 1) dochodów – arkusz wskazujący różne źródła dochodu – jest to działanie celowe, by wypełniająca osoba nie pominęła żadnego źródła dochodu;
- 2) potrzeb – arkusz wskazujący realne i potencjalne potrzeby, którym należy przypisać odpowiednią wagę (pierwszej potrzeby, niezbędne, konieczne do codziennego funkcjonowania) (załącznik – tabela 6);
- 3) oceny różnego rodzaju wsparcia, które nie jest dotychczas świadczone (załącznik – tabela 7);
- 4) perspektywy na przyszłość, rozwijania pasji, udziału w zajęciach dodatkowych, potrzeb duchowych, itp.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Diagnoza potrzeb musi uwzględniać następujące obszary potrzeb:

- 1) podstawowe potrzeby życiowe (mieszkalnictwo, wyżywienie, odzież, leki);
- 2) potrzeby w obszarze niezależnego życia, między innymi asystencja osobista, dostosowanie mieszkania do indywidualnych potrzeb;
- 3) potrzeby związane ze sprzętem, urządzeniami, technologiami;
- 4) potrzeby związane z transportem i przemieszczaniem się;
- 5) potrzeby w obszarze rehabilitacji fizycznej i psychologicznej;
- 6) potrzeby w obszarze komunikacji;
- 7) potrzeby w obszarze pracy zawodowej i edukacji;
- 8) potrzeby w obszarze opieki zdrowotnej;
- 9) potrzeby w zakresie pogarszającego się stanu zdrowia;
- 10) potrzeby w zakresie opieki psychologicznej;
- 11) potrzeby w zakresie kontaktów społecznych;
- 12) potrzeby w zakresie rekreacji, wypoczynku, uczestnictwa w życiu kulturalnym;
- 13) dodatkowe potrzeby finansowe – o charakterze spontanicznym.

Weryfikacja potrzeb osoby z niepełnosprawnością powinna następować poprzez badanie ankietowe, poszerzony wywiad lub wywiad środowiskowy (załącznik nr 3 – Tabela 6). Należy wziąć pod uwagę ogólną trudną sytuację materialną rodziny osoby z niepełnosprawnością, która często zawęża pole widzenia, skłania do ograniczenia potrzeb do potrzeb podstawowych, co wskazuje duży poziom zniechęcenia dostępną ofertą wsparcia. Analizując dane, warto wziąć pod uwagę, czy wskazania były przemyślane. Nie należy wykluczać, że rzeczywista skala potrzeb może być znacznie wyższa od zadeklarowanej.

Ustalenie ważności potrzeb pozwoli na eliminację ograniczenia potrzeb do spraw podstawowych, szczególnie w przypadku osób z niepełnosprawnością intelektualną. W procesie decyzyjnym Beneficjent powinien współdziałać z Zarządcą i/lub Fundatorem. Jeżeli między nimi będzie rozbieżność co do decyzji

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

w zakresie finansowania potrzeb beneficjenta, można wykorzystać drogę sądową lub wsparcie Protektora.

Podsumowując, diagnoza potrzeb osoby z niepełnosprawnością – potencjalnego Beneficjenta FP/SFP – powinna być wykonywana cyklicznie, minimum 1 raz w roku, a częściej w przypadku wystąpienia okoliczności, które wymagają przyspieszonego dokonania weryfikacji diagnozy. Trzeba założyć, że z upływem czasu zwiększy się zapotrzebowanie na usługi opieki medycznej (w tym zapewnienie właściwych leków) i pielęgnacyjne.

W przypadku Beneficjenta – osoby z niepełnosprawnością – należy wskazać różne rodzaje wsparcia finansowego i niefinansowego, zgodnie z załącznikiem nr 3 – Tabela 7.

5. Procedura oceny możliwości samostanowienia osoby z niepełnosprawnością – osób ubezwłasnowolnionych i nieubezwłasnowolnionych

Procedura powinna uwzględniać aktualny stan prawny, w tym istniejące instytucje prawne, w szczególności ubezwłasnowolnienie. Powinna także uwzględniać planowane zmiany w polskim systemie prawnym, w szczególności dotyczące likwidacji instytucji ubezwłasnowolnienia i wprowadzenia nowych rozwiązań prawnych mających zabezpieczyć osoby, które wymagają wsparcia przy podejmowaniu decyzji i dokonywania czynności prawnych.

5.1. Procedura w oparciu o aktualny stan prawny

Zarządca, a także Protektor, o ile nie pełnią funkcji opiekuna prawnego lub kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej, powinni współpracować z opiekunem prawnym lub kuratorem. Zarządca na bieżąco ma informować Fundatora, opiekuna prawnego (kuratora) oraz Beneficjenta o stanie finansów specjalnego funduszu powierniczego. Opiekun prawny (kurator) ustala

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

z Zarządcą zasady (termin, częstotliwość, sposób) przekazywania środków pieniężnych z funduszu powierniczego na rzecz Beneficjenta, o ile nie zgłosi w tym zakresie zastrzeżeń Fundator. Na żądanie sądu opiekuńczego lub opiekuna prawnego (kuratora) Zarządca jest zobowiązany do udostępniania dokumentacji związanej z prowadzonym funduszem powierniczym, a także do umożliwienia wykonywania kopii lub fotokopii tej dokumentacji.

W przypadku kiedy Beneficjent nie jest ubezwłasnowolniony, Zarządca powinien na bieżąco informować Fundatora, Beneficjenta, a także osoby, które Beneficjent upoważni na piśmie do uzyskiwania informacji, o aktualnym stanie funduszu powierniczego. Beneficjent w porozumieniu z osobami, które upoważnił, ustala z Zarządcą zasady (termin, częstotliwość, sposób) przekazywania środków pieniężnych z funduszu powierniczego na rzecz Beneficjenta, o ile nie zgłosi w tym zakresie zastrzeżeń Fundator. Na żądanie sądu opiekuńczego, Beneficjenta, a także osoby, którą upoważni na piśmie, Zarządca jest zobowiązany do udostępniania dokumentacji związanej z prowadzonym funduszem powierniczym, a także do wykonywania kopii lub fotokopii tej dokumentacji.

5.2. Procedura w przypadku likwidacji instytucji ubezwłasnowolnienia w polskim systemie prawnym

Procedura ta będzie pochodną wprowadzonych do systemu prawnego nowych rozwiązań prawnych, które zastąpią instytucję ubezwłasnowolnienia. Na chwilę obecną należy wskazać, iż nowa procedura powinna być oparta na następujących założeniach:

- w centrum zainteresowania wszystkich podmiotów zaangażowanych w dany fundusz powierniczy będzie Beneficjent, dla którego dany fundusz zostanie utworzony,
- Beneficjent będzie na bieżąco, w sposób zrozumiały, informowany

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

o wszystkich kwestiach związanych z funkcjonowaniem funduszu powierniczego,

- Beneficjent oraz asystenci prawni Beneficjenta będą mieli prawo do dostępu do dokumentacji związanej z prowadzonym specjalnym funduszem powierniczym,
- Beneficjent będzie miał realny wpływ na sposób wydatkowania dochodów pochodzących z funduszu powierniczego, o ile nie będzie to sprzeczne z zasadami określonymi przez Fundatora. Beneficjent funduszu, w zależności od potrzeby, będzie mógł uzyskać odpowiednie wsparcie ze strony Zarządcy, Protektora, asystenta prawnego w zakresie sposobu wydatkowania środków pochodzących z funduszu.

6. Sposób zarządzania majątkiem osoby z niepełnosprawnością i kontrola zarządu

6.1. Prawa i obowiązki Fundatora

1. Wydzielenie części bądź całości mienia i przekazanie tego mienia do funduszu powierniczego (w zarząd Zarządcy).
2. Określenie celu i wskazanie Beneficjenta/Beneficjentów, na rzecz którego/których ustanowiony jest fundusz wraz z nazwą funduszu.
3. Wskazanie Zarządcy i Protektora, a także ich kolejnych następców, o ile będzie taka wola i możliwość.
4. Określenie sposobu zarządzania funduszem przez Zarządcę, w tym sposobu inwestowania.
5. Określenie uprawnień Zarządcy i Protektora.
6. Podpisanie umowy (statutu) funduszu w formie aktu notarialnego.
7. Określenie, czy fundusz jest odwoływalny, czy nieodwoływalny.
8. Wskazanie sposobu zakończenia działalności funduszu i określenie, co stanie się z majątkiem (jeżeli pozostanie) po zakończeniu działalności

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Funduszu, wskazanie czasu trwania funduszu (na czas określony/nieokreślony).

9. Określenie w statucie warunków korzystania z funduszu przez Beneficjenta.
10. Określenie sposobu powołania i odwołania Zarządcy i Protektora.
11. Prawo do powiększenia majątku funduszu przez Fundatora.
12. Wystąpienie do sądu w przypadku powstania sporów między Fundatorami.
13. Określenie zasad wynagradzania Zarządcy i Protektora.
14. Wprowadzanie zmian w umowie (statucie) funduszu powierniczego.

6.2. Prawa i obowiązki Beneficjenta

1. Wyznaczenie Beneficjenta przez Fundatora w umowie (statucie) funduszu.
2. Spełnienie przez Beneficjenta warunków wyznaczonych w umowie (statucie) funduszu przez Fundatora celem skorzystania z funduszu.
3. Prawo żądania od Zarządcy przekazywania środków na rzecz Beneficjenta zgodnie z wolą Fundatora celem zaspokojenia potrzeb Beneficjenta.
4. Nieodwołalne zrzeczenie się prawa do czerpania korzyści z funduszu.
5. Prawo do współdecydowania z Zarządcą o sposobie zarządzania funduszem.
6. Wskazanie kandydatów na następców Zarządcy i Protektora.
7. Zwracanie się do Zarządcy i Protektora z wnioskiem o przejrzyste i zrozumiałe wyjaśnienie czynności przez nich podejmowanych w zakresie zarządzania majątkiem powierniczym, a także stanu majątku, niezależnie od ewentualnego ubezwłasnowolnienia Beneficjenta.
8. Prawo do korzystania z funduszu powierniczego jest prawem osobistym Beneficjenta i prawem niezbywalnym.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

6.3. Prawa i obowiązki Zarządcy

1. Wyrażenie zgody na przyjęcie obowiązków Zarządcy i zaakceptowanie upoważnienia do zarządzania majątkiem zgodnie z wytycznymi Fundatora.
2. Zgłoszenie funduszu do Krajowego Rejestru Sądowego.
3. Zarządzanie majątkiem zgodnie z wytycznymi Fundatora.
4. W przypadku zarządzania specjalnym funduszem powierniczym cykliczna weryfikacja potrzeb życiowych Beneficjenta – osoby z niepełnosprawnością.
5. Przekazywanie środków na potrzeby Beneficjenta.
6. Możliwość powołania Zarządcy przez sąd, gdy Fundator nie wypełnia tego obowiązku (na wniosek osoby, która ma w tym interes prawny – na przykład Beneficjenta).
7. Umożliwienie Protektorowi sprawowania kontroli nad działalnością Zarządcy, w tym umożliwienie kontroli, udostępnianie dokumentów, rachunków, informacji, sprawozdań na żądanie Protektora lub innej instytucji ustawowo uprawnionej.
8. Wystąpienie do sądu z wnioskiem o rozwiązanie funduszu powierniczego, jeżeli osiągnięcie celu, dla którego Fundusz został utworzony, jest niemożliwe, szczególnie z powodu okoliczności nieznanymi Fundatorowi.
9. Wystąpienie do sądu z wnioskiem o zmianę umowy (statutu) funduszu, jeżeli – pozostając w zgodzie z pierwotną intencją założyciela – cel funduszu można osiągnąć w inny sposób lub w przypadku możliwości przyniesienia Beneficjentowi większej korzyści.
10. Podjęcie czynności zmierzających do wykreślenia FP z Krajowego Rejestru Sądowego w przypadku upływu czasu, na który fundusz ustanowiono, lub osiągnięcia celu, dla którego powołano fundusz.
11. Złożenie wniosku o wykreślenie funduszu z Krajowego Rejestru Sądowego.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

12. Prawo do wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji Zarządcy, o ile prawo takie zostanie przyznane Zarządcy w umowie (statucie) ustanowionej przez Fundatora.
13. Obowiązek wyjaśniania w sposób zrozumiały Beneficjentowi czynności podejmowanych przez Zarządcę na majątku powierniczym.
14. Współpraca z Beneficjentem oraz z osobami wspierającymi (w przypadku likwidacji ubezwłasnowolnienia z osobą wspierającą, a do czasu uchylecia instytucji ubezwłasnowolnienia także z opiekunem prawnym/kuratorem osoby częściowo ubezwłasnowolnionej w zakresie przekazywania dochodów i ich wydatkowania).
15. Umocowanie Zarządcy do występowania przed wszystkimi organami państwowymi, samorządowymi, korporacyjnymi, arbitrażowymi, bankami, sądami i wszelkimi innymi instytucjami.

6.4. Prawa i obowiązki Protektora

1. Wyrażenie zgody na ustanowienie w charakterze Protektora.
2. Sprawowanie nadzoru nad działaniami Zarządcy i prawidłowością przekazywania środków na potrzeby Beneficjenta.
3. Upoważnienie do kontroli dokumentów Zarządcy, dotyczących zarządzania funduszem.
4. Wystąpienie do Fundatora bądź sądu o odwołanie Zarządcy w przypadku stwierdzenia działań sprzecznych z wolą Fundatora bądź nakazanie albo zakazanie Zarządcy określonego postępowania.
5. Wystąpienie do sądu z wnioskiem o rozwiązanie funduszu powierniczego, jeżeli osiągnięcie celu, dla którego fundusz został ustanowiony, jest niemożliwe, szczególnie z powodu okoliczności nieznanych Fundatorowi.
6. Wystąpienie do sądu z wnioskiem o zmianę umowy (statutu) funduszu, jeżeli – pozostając w zgodzie z pierwotną intencją założyciela – cel

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

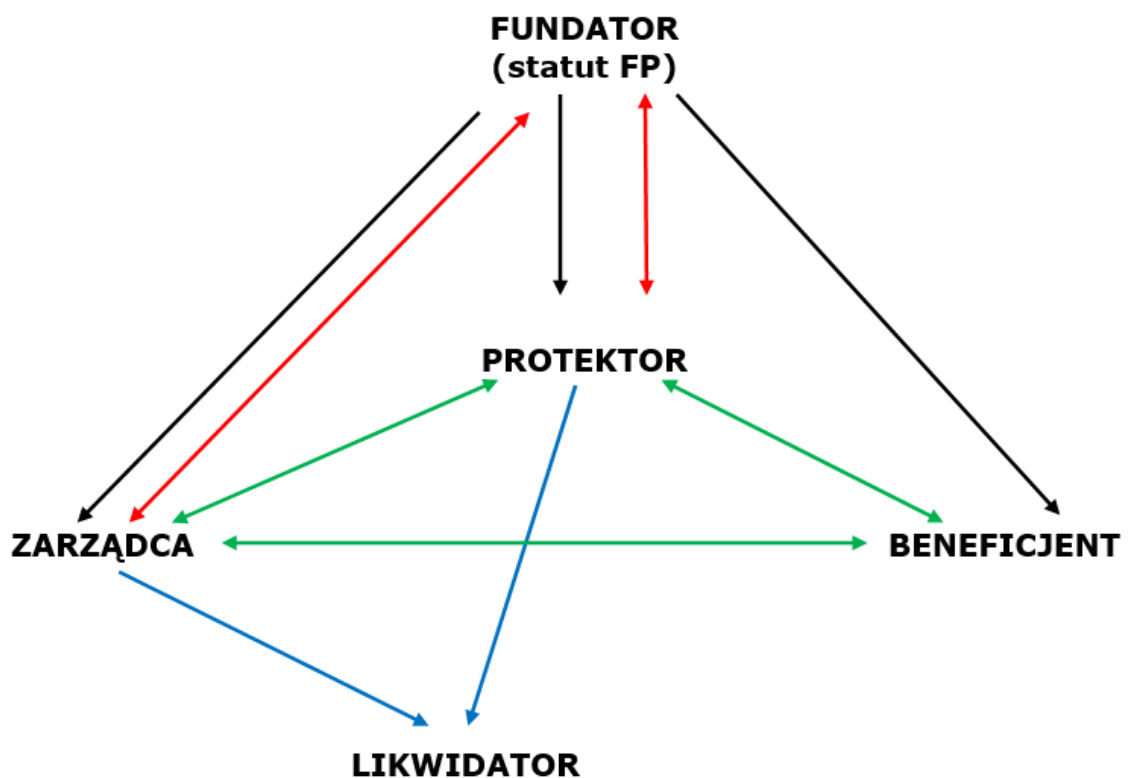
funduszu można osiągnąć w inny sposób lub w przypadku możliwości przyniesienia Beneficjentowi większej korzyści.

7. Powołanie nowego Zarządcy w przypadku odwołania dotychczasowego Zarządcy i niemożności powołania nowego Zarządcy przez Fundatora.
8. Tymczasowe zarządzanie funduszem powierniczym do czasu ustanowienia nowego Zarządcy (przez okres nie dłuższy niż 6 (sześć) miesięcy).
9. Obowiązek wyjaśniania w sposób zrozumiały Beneficjentowi czynności podejmowanych przez Zarządcę na majątku powierniczym.
10. Prawo do wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji, o ile wynagrodzenie takie jest przewidziane w umowie (statucie) przez Fundatora.
11. Obowiązek dokonywania przeglądu pojawiających się nowych instrumentów wsparcia osób z niepełnosprawnością.

Schemat powiązań pomiędzy uczestnikami FP przedstawiony został poniżej (zobacz rys. 1).

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Schemat powiązań pomiędzy uczestnikami Funduszu Powierniczego

LEGENDA:

- powołanie w statucie przez Fundatora
- umowy między Fundatorem a Zarządcą i Protektorem
- współpraca między Zarządcą, Protektorem i Beneficjentem
- powołanie Likwidatora po zakończeniu działalności FP, którym będzie Protektor bądź Zarządca

Rys. 1 Schemat powiązań pomiędzy uczestnikami funduszu powierniczego

7. Podmioty uprawnione do zarządzania majątkiem

W przypadku majątku znajdującego się w FP osobami/podmiotami uprawnionymi do zarządzania tym majątkiem są osoby/podmioty pełniące funkcję Zarządcy lub (w ściśle określonych przypadkach) funkcję Protektora.

Zarządcą lub Protektorem może być:

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

1. niekarana sądownie, posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych osoba fizyczna posiadająca wykształcenie prawnicze bądź ekonomiczne i minimum pięcioletnie doświadczenie w prowadzonej działalności, w zakresie usług finansowych, powierniczych, księgowych lub prawnych oraz wykonująca zawód zaufania publicznego jako adwokat, radca prawny, notariusz, biegły rewident, licencjonowany doradca podatkowy lub aktuariusz;
2. osoba prawna, fundacja bądź stowarzyszenie rejestrowe – współnikami, członkami bądź pracownikami takiej osoby prawnej muszą być osoby fizyczne o kwalifikacjach wskazanych w punkcie 1;
3. w przypadku specjalnego funduszu powierniczego Zarządcą lub Protektorem może być także małżonek, rodzeństwo, zstępni lub wstępni Beneficjenta, osoby pozostające w stosunku przysposobienia oraz osoby bliskie Beneficjentowi zaakceptowane przez Fundatora.

8. Dozwolone obszary inwestowania środków wraz z oceną ryzyka

Wymienione poniżej instrumenty inwestycyjne stanowią ogólne wskazanie możliwych obszarów inwestowania, nie mają charakteru rekomendacji w zakresie treści przyszłej ustawy o FP.

O specyfice i charakterze przyjętego planu finansowego i inwestycyjnego decydować może Fundator (za życia), Beneficjent samodzielnie lub w asyście Zarządcy i/lub asystenta prawnego i/lub Pełnomocnika.

Nadrzędne jest ustalenie celu finansowego przez Fundatora oraz przewidywanego horyzontu czasowego niezbędnego, aby utworzony FP spełnił swoją funkcję. W przypadku FP dedykowanego Beneficjentowi, który jest osobą z niepełnosprawnością, najczęściej celem będzie długoterminowe zapewnienie utrzymania Beneficjenta oraz zaspokojenie jego potrzeb. W przypadku, gdy wydatki związane z tym celem przewyższają wpływy, to jest cykliczne dochody oraz inne formy wsparcia otrzymywane przez Beneficjenta, zadaniem Zarządcy

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

(osoby zarządzającej FP) będzie zapewnienie pokrycia nadwyżki tych wydatków nad wpływami z majątku wniesionego do FP przez Fundatora.

W sytuacji, w której przewidywany horyzont czasowy funkcjonowania FP powoduje, że majątek wniesiony do FP nie wystarczy na realizację wyżej wskazanego celu, koniecznym jest redefinicja potrzeb Beneficjenta, tak aby ograniczyć wydatki związane z ich realizacją.

Co do zasady, FP dedykowane Beneficjentom będącym osobą z niepełnosprawnością powinny, ze względu na swój cel, charakteryzować się konserwatywną polityką inwestycyjną. Celem zapewnienia ciągłości realizacji potrzeb Beneficjenta i bieżącego opłacania wydatków konieczne jest zapewnienie pokrycia kwoty tych wydatków inwestycjami o dobrym stopniu płynności finansowej. Chodzi o uniknięcie sytuacji, w której uregulowanie bieżących wydatków wymagać będzie przyspieszonej likwidacji lub sprzedaży inwestycji mało płynnych, co może łączyć się z dotkliwymi stratami.

Konserwatywna polityka inwestycyjna powinna być realizowana poprzez ulokowanie przeważającej części aktywów FP w instrumenty finansowe z gwarancją pełnej ochrony zainwestowanego kapitału (na przykład nie mniej niż 80% aktywów FP). Dalsza strategia inwestycyjna zależy od preferencji zarządzających majątkiem oraz ich akceptacji ryzyka.

Instrumentami finansowymi o niskim ryzyku mogą być na przykład detaliczne obligacje skarbowe oraz środki pieniężne zdeponowane w bankach na rachunkach bieżących i oszczędnościowych, lokatach terminowych i innych instrumentach lokacyjnych zapewniających 100% gwarancji kapitału. Dążąc do wyeliminowania sytuacji, kiedy Zarządca mógłby doprowadzić do znaczącego uszczuplenia aktywów, dopuszcza się, by kapitał inwestowany w instrumenty nieobjęte gwarancją ochrony kapitału stanowił mniejszą część środków (aktywów) FP/SFP (na przykład do 20%).

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Bezpieczeństwo środków pieniężnych zdeponowanych w bankach zapewnia Bankowy Fundusz Gwarancyjny do kwoty 100.000 euro. W sytuacji, gdy wartość aktywów FP/SFP zdeponowanych w bankach przewyższa tę kwotę, zasadna jest dywersyfikacja ryzyka poprzez lokowanie środków w różnych bankach.

Zasady ochrony, którą gwarantuje Bankowy Fundusz Gwarancyjny, reguluje ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji.

Zasady obliczania kwoty gwarantowanej są następujące:

- A. kwota gwarantowana ustalana jest według stanu środków deponenta na dzień spełnienia warunku gwarancji wobec banku lub kasy (wraz z naliczonymi na początek tego dnia odsetkami);
- B. kwota gwarantowana obliczana jest od sumy środków pieniężnych ulokowanych na wszystkich rachunkach (na przykład lokatach terminowych, rachunkach bieżących, rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych) jednej osoby oraz jej należności w danym banku lub kasie;
- C. w przypadku rachunku wspólnego każdemu ze współposiadaczy przysługuje odrębna kwota gwarancji;
- D. w przypadku rachunku powierniczego każdemu z powierzających przysługuje odrębna kwota gwarancji;
- E. w przypadku rachunku firmy inwestycyjnej, na którym zdeponowane są środki pieniężne powierzone przez jej klientów, każdemu z nich przysługuje odrębna kwota gwarancji.

Wyższy poziom ryzyka wiąże się z takim inwestycjami jak na przykład:

- Fundusze inwestycyjne akcji,
- Metale, surowce, towary,
- Akcje (lub inne instrumenty udziałowe) nienotowane na rynku publicznym,
- Akcje nowotowane na rynku publicznym,

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

- Inwestycje w zakup nieruchomości,
- Inne inwestycje alternatywne (na przykład sztuka).

9. Zasady przystępowania do instrumentu, dziedziczenia zgromadzonych aktywów oraz wystąpienia

Fundusz może być powołany za życia Fundatora, ale może być też powołany na wypadek jego śmierci w testamencie notarialnym. Fundatorem może być tylko osoba fizyczna, która swój majątek chce przeznaczyć na wskazany w statucie FP cel. Fundatorem może być każda osoba fizyczna, jeśli tylko dysponuje dostatecznymi środkami, aby utworzyć FP. W niniejszym projekcie przewidziano minimalną wartość mienia wnoszonego przez Fundatora do FP w wysokości 100.000 (sto tysięcy) złotych. Realnie tylko majątek FP w tej lub większej wysokości zapewni zabezpieczenie potrzeb Beneficjenta, a także umożliwi Zarządcy jego ewentualne pomnażanie. Przekazanie majątku do funduszu powierniczego wyłącza majątek z masy spadkowej po śmierci Fundatora. Majątek ten może wrócić do majątku Fundatora po śmierci Beneficjenta. Fundator w statucie FP musi wskazać, jak rozporządzić majątkiem FP po jego śmierci i po śmierci Beneficjenta. Fundator w statucie musi wskazać, jakie ma być przeznaczenie pozostałego w funduszu majątku po rozwiązaniu i wykreśleniu funduszu z KRS.

Fundator decyduje o utworzeniu FP i przeniesieniu swego majątku w części lub w całości do tego funduszu oraz wskazuje, czy jego rozporządzenie w tym zakresie jest odwoływalne, czy też nie. Wolą Fundatora może być, by funduszu nie można było nigdy odwołać. Fundator może jednak przewidzieć w statucie FP odwrotną sytuację. Może też wskazać w statucie, w jakich sytuacjach – nawet po jego śmierci – można odwołać postanowienia statutu. Takim rozwiązaniem mogą być zainteresowani na przykład spadkobiercy Fundatora. Wskazać także należy, że nie tylko wola Fundatora jest decydująca w tym zakresie. Także Beneficjent

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

FP może samodzielnie podjąć decyzję, iż rezygnuje ze statusu Beneficjenta i profitów, jakie łączą się z tym statusem. Jako że jest to niekorzystne z założenia rozporządzenie Beneficjenta (działa on na swą szkodę), rezygnacja musi być – zgodnie z propozycjami – poprzedzona wyrażeniem zgody przez sąd na takie działanie.

10. Zasady gwarantowania aktywów i podmioty odpowiedzialne

Bezpieczeństwo środków pieniężnych zdeponowanych w bankach zapewnia Bankowy Fundusz Gwarancyjny do kwoty 100.000 euro.

W zakresie inwestycji na rynku kapitałowym Beneficjent oraz osoby uposażone mogą dochodzić swoich praw na podstawie zapisów ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi.

Jednostki uczestnictwa funduszu inwestycyjnego na podstawie art. 111 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi:

6. W razie śmierci uczestnika funduszu inwestycyjnego otwartego fundusz jest obowiązany na żądanie:

- 1) osoby, która przedstawi rachunki stwierdzające wysokość poniesionych przez nią wydatków związanych z pogrzebem uczestnika – odkupić jednostki uczestnictwa uczestnika zapisane w rejestrze uczestników funduszu do wartości nieprzekraczającej kosztów urządzenia pogrzebu, zgodnie ze zwyczajami przyjętymi w danym środowisku, oraz wypłacić tej osobie kwotę uzyskaną z tego odkupienia,
- 2) osoby, którą uczestnik wskazał funduszowi w pisemnej dyspozycji – odkupić jednostki uczestnictwa uczestnika zapisane w rejestrze uczestników funduszu do wartości nie wyższej niż przypadające na ostatni miesiąc przed

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

śmiercią uczestnika funduszu dwudziestokrotne przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku, ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, oraz nieprzekraczającej łącznej wartości jednostek uczestnictwa zapisanych w rejestrze uczestnika oraz wypłacić tej osobie kwotę uzyskaną z tego odkupienia.

7. Przepis ust. 1 nie dotyczy jednostek uczestnictwa zapisanych we wspólnym rejestrze uczestnika i innej osoby;
8. Kwoty oraz jednostki uczestnictwa niewykupione przez fundusz, odpowiednio do wartości, o których mowa w ust. 1, nie wchodzi do spadku po uczestniku;
9. Dyspozycja, o której mowa w ust. 1 pkt 2, może być w każdym czasie przez uczestnika zmieniona lub odwołana.

Przy tworzeniu ustawy o FP w zakresie SFP rekomenduje się rozważenie możliwości partycypacji Skarbu Państwa w dofinansowaniu SFP, tak jak w wypadku pracowniczych planów kapitałowych. Powyższa rekomendacja przedstawia możliwość dopłaty do zakładanego funduszu z budżetu Państwa. Takie działanie mogłoby być czynnikiem wpływającym na decyzje o założeniu SFP. Ponadto rekomendujemy, żeby majątek zgromadzony w SFP podlegał ochronie Skarbu Państwa w zakresie wskaźnika inflacyjnego.

11. Sposób wprowadzenia instrumentu do systemu

Opracowywany instrument z uwagi na całkowitą odrębność proponowanych przepisów, jak i zapewnienie całościowego rozwiązania dla proponowanego instrumentu prawnego musi być wprowadzony odrębną ustawą. Za takim rozwiązaniem przemawia też waga problematyki i oczekiwania społeczne, zwłaszcza wśród rodzin osób z niepełnosprawnością. Ustawa będzie regulować powołanie, organizację, funkcjonowanie, występowanie (rozwiązywanie i likwidację) funduszu powierniczego oraz prawa i obowiązki Fundatora,

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Zarządcy, Beneficjenta, Protektora. Powinna zawierać również niezbędne zmiany w obecnie obowiązujących przepisach.

Wdrożenie instrumentu powinno nastąpić jak najszybciej i powinno być poprzedzone kampanią medialną/społeczną, szczególnie nasiloną wśród rodziców osób z niepełnosprawnością.

12. Dokumenty wdrożeniowe

W ramach prac nad instrumentem opracowano wzory dokumentów, które usprawnią wdrażanie Funduszy powierniczych. Dokumenty wdrożeniowe przedstawiono w następujących załącznikach:

- załącznik nr 1 – Wzór umowy z Zarządcą i Protektorem;
- załącznik nr 2 – Dokumenty analizy finansowej, w tym:

Tabela 1. Dochody i wydatki beneficjenta

Tabela 2. Wysokość zobowiązań finansowych Beneficjenta

Tabela 3. Finansowe składniki majątku Fundatora (przekazane do FP lub SFP)

Tabela 4. Rzeczowe składniki majątku fundatora (przekazane do FP lub SFP)

Tabela 5. Wartości niematerialne i prawne fundatora (przekazane do FP lub SFP)

- załącznik nr 3 – Arkusze oceny potrzeb, w tym:

Tabela 6. Przykładowy arkusz diagnozy potrzeb osoby z niepełnosprawnością,

Tabela 7. Wybrane formy wsparcia, jakie otrzymuje Beneficjent.

13. Konieczne zmiany legislacyjne

W projektowanej ustawie należy wskazać rozwiązania normatywne niezbędne do wdrożenia instrumentu w ramy polskiego systemu prawnego, włącznie z ich umiejscowieniem w systemie prawnym i ewentualnymi zmianami w przepisach obowiązujących, jeżeli zmiany te będą niezbędne do wdrożenia instrumentu.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Ustawa o Funduszach powierniczych w przepisach końcowych winna regulować zmiany w przepisach obowiązujących, dotyczące:

1. powołania do życia Rejestru funduszy powierniczych poprzez wpis do Krajowego Rejestru Sądowego;
2. konieczności ustanowienia funduszu powierniczego wyłącznie w postaci aktu notarialnego – zmiana ustawy Prawo o notariacie;
3. wyłączenia majątku funduszu powierniczego z masy spadkowej Fundatora – zmiana w Kodeksie cywilnym – księga czwarta spadki;
4. wyłączenia majątku funduszu powierniczego z własności Fundatora – zmiana w Kodeksie Cywilnym;
5. uchwalenia przepisów pozwalających na rozstrzygnięcia sądowe w przypadku spraw spornych dotyczących funduszu powierniczego (możliwość odwoływania się w sytuacjach spornych do sądu) – zmiana w Kodeksie postępowania cywilnego;
6. zmian w systemie podatkowym, zezwalających na „bezpodatkowe” przekazanie majątku do specjalnego funduszu powierniczego oraz „bezpodatkowe” zarządzanie tym majątkiem i generowanie przychodów z tego majątku;
7. zmian w ustawach regulujących poszczególne świadczenia dla osób z niepełnosprawnością, takich jak na przykład ustawa o rencie socjalnej, których zapisy wyłączałyby zaliczenie do przychodów, od których zależy zawieszenie prawa do świadczenia, dochodów Beneficjenta z funduszu powierniczego;
8. zmian w ustawie o ochronie danych osobowych, tzw. RODO, brak informacji o rodzaju niepełnosprawności – informacje wrażliwe – w przypadku systemów bankowych prowadzi do misselingu, braku dopasowania produktu do potrzeb lub wykluczenia osób z niepełnosprawnością z życia społecznego w zakresie finansowym.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

W zależności od kolejnych ustaleń możliwe będzie rozszerzenie zapisów ustawy o ustanowieniu Funduszu Powierniczego, jak i zmian w obowiązujących przepisach pozwalających na uszczegółowienie zapisów ustawy.

14. Koszty związane z wprowadzeniem instrumentu

Koszty związane z wprowadzeniem i funkcjonowaniem Funduszy powierniczych:

- a) wynagrodzenie Zarządcy i Protektora wypłacane z majątku FP, zgodnie z jego warunkami lub w inny sposób – zgodnie z wolą Fundatora,
- b) koszty wynagrodzenia Asset Manager – jeśli będą konieczne, finansowane zgodnie z wolą Fundatora,
- c) zmniejszone wpływy do budżetu państwa z tytułu podatku PIT – zwolnienia podatkowe dla Beneficjentów SFP,
- d) konieczność ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów związanych z rozszerzeniem rejestrów Krajowego Rejestru Sądowego – obowiązkowe wpisy funduszy powierniczych do KRS. Fundusze powiernicze nie mogą być wpisywane do już istniejących rejestrów przedsiębiorców, fundacji, stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych czy samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej. Utworzenie funduszu winno być odnotowywane w odrębnym rejestrze, do którego wpływałyby także wszystkie zgłoszenia dokonywanych zmian statutów, sprawozdania z badań przeprowadzanych przez biegłych rewidentów, jak również wnioski o rozwiązanie funduszu. Z tych powodów konieczne jest uwzględnienie wydatków, jakie Skarb Państwa będzie musiał ponieść na opracowanie i wdrożenie instrumentu Fundusze powiernicze.

15. Metody ewaluacji

Ewaluację instrumentu należy podzielić na etapy:

Etap I. Implementacja aktu prawnego ustawy o Funduszach powierniczych.

Etap II. Weryfikacja skuteczności działania Zarządcy i Protektora oraz skuteczność ich powoływania i/lub odwoływania.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Etap III. Ocena skuteczności analizy finansowej i potrzeb Beneficjenta.

Struktura i skomplikowanie instrumentu nie pozwalają na ocenę skuteczności instrumentu wcześniej niż po implementacji ustawy o Funduszach powierniczych do obowiązującego porządku prawnego. Weryfikacja skuteczności działań Zarządcy i Protektora wymaga analizy jakościowej ich działań oraz przynajmniej kilkumiesięcznej oceny zarządzania majątkiem. Na podstawie jakości prowadzonych działań wskazanych podmiotów można wyciągnąć wnioski, czy certyfikacja (na przykład przez Komisję Nadzoru Finansowego) w zakresie prac Zarządcy i/lub Protektora jest zasadna. Do oceny skuteczności analizy finansowej i potrzeb wymagana jest szczegółowa analiza jakościowa powołanych FP i SFP w liczbie nie mniejszej niż 20.

16. Propozycja pilotażu

W ramach pilotażu, ponieważ instrument w zaproponowanej formie w obecnym obrocie prawnym nie istnieje, testowaniu będą podlegać przygotowane w trakcie prac nad instrumentem formularze, dotyczące analizy sytuacji finansowej Beneficjenta i jego rodziny oraz analizy potrzeb, które mogłyby być zaspokojone z funduszu powierniczego. Przewidziane są również konsultacje rodzin osób z niepełnosprawnością z prawnikami i finansistami, uwzględniające planowanie przyszłości osób bliskich z wykorzystaniem testowanego instrumentu.

Pilotaż może zostać przeprowadzony także wśród rodzin osób z niepełnosprawnością, które będą uczestnikami pilotażu innych instrumentów, w tym na przykład są uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej biorących udział w testowaniu wypracowanych w projekcie „Aktywni niepełnosprawni...” standardów WTZ. To ostatnie rozwiązanie pozwoliłoby na duże zróżnicowanie próby pod względem geograficznym i kulturowym oraz możliwość sprawdzenia i ewentualną modyfikację instrumentu z uwzględnieniem zarządzania relatywnie małym majątkiem (na przykład nieruchomości w postaci dwupokojowego mieszkania).

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Zaleca się przeprowadzenie pilotażu wszystkich formularzy oceny finansowej oraz analizy potrzeb w celu oceny ich przejrzystości, czytelności, ewentualnych luk w opisie sytuacji materialnej Beneficjenta i jego rodziny. Zaproponowane wzorce dokumentów prawnych, formularze analizy finansowej i analizy potrzeb należy przekazać do dalszych konsultacji środowiskowych przed pilotażem i implementacją instrumentu.

Możliwe jest też przeprowadzenie pilotażu instrumentu wśród rodzin, w których rolę Zarządcy pełnić będzie członek rodziny, a FP lub SFP będzie pozostawał w kręgu rodzinnym.

Zaleca się przeprowadzenie konsultacji wdrożeniowych dla rodzin, które rozważają powołanie FP. W celu zapewnienia pełnego zrozumienia instrumentu rekomenduje się, by pierwsze konsultacje były przeprowadzane przez ekspertów (autorów niniejszego dokumentu). Ponadto w ramach pilotażu autorzy instrumentu dążyć będą do realizacji warsztatu w zakresie powołania i zarządzania FP dla rodzin chcących powołać FP lub SFP.

Rozpowszechnieniu FP powinna sprzyjać kampania medialna.

17. Powiązanie instrumentu z innymi instrumentami wsparcia

W związku z toczącymi się równolegle pracami zespołu ds. wspieranego podejmowania decyzji ostateczne powiązanie zasad funkcjonowania Funduszy powierniczych z tym instrumentem wsparcia może nastąpić dopiero po wypracowaniu końcowej wersji zasad wspierania beneficjentów w podejmowaniu decyzji. Obydwa zespoły konsultowały się ze sobą w czasie dotychczasowych prac.

Warto wskazać, iż co do zasady to Fundator decyduje o założeniach funkcjonowania utworzonego przez niego funduszu powierniczego, w tym sposobie wydatkowania dochodów z tego funduszu na rzecz wskazanego przez niego Beneficjenta. Należy mieć także na uwadze, iż na pewnym etapie funkcjonowania funduszu Fundator przestanie mieć wpływ na zasady

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

wydatkowania środków z funduszu (z powodu na przykład śmierci, ciężkiej choroby Fundatora).

Autorzy niniejszej rekomendacji wskazują, iż powiązanie Specjalnego funduszu powierniczego z innymi instrumentami wsparcia powinno być oparte na założeniach wynikających z Konwencji. Fundusz powierniczy, dzięki swojemu celowi, może służyć osobom z niepełnosprawnością do realizacji ich praw w zakresie wyboru warunków życia, sprawowania kontroli nad własnym życiem lub pełnego uczestnictwa w społeczności, jaką wybierze.

Podsumowanie

Opracowanie instrumentu, jakim jest Fundusz powierniczy i zawarty w nim Specjalny fundusz powierniczy, jest (jak wspomniano na wstępie) odpowiedzią na wyrażane od lat potrzeby potencjalnych beneficjentów, w tym osób z niepełnosprawnością, ich rodzin i opiekunów. Podstawową troską rodziców dzieci z niepełnosprawnością bardzo często jest los ich potomków, gdy oni nie będą w stanie dalej udzielać im wsparcia. Fundusz powierniczy będzie instytucjonalnym sposobem rozwiązania ich problemu. Dzięki ustawowo gwarantowanym zabezpieczeniom oraz profesjonalnemu zarządzaniu mieniem Fundator może poczuć się bezpiecznie, zabezpieczając przyszłość Beneficjenta.

Fundusz powierniczy ze względu na nadrzędny cel jego ustanowienia, jakim jest zaspokojenie potrzeb Beneficjentów, jest instrumentem elastycznym, pozwalającym na dostosowanie do wymogów sytuacji. Fundusz powierniczy jest szansą na zaspokojenie nie tylko potrzeb bytowych i rehabilitacyjnych, ale również emocjonalnych i społecznych.

Zapewnienie bezpiecznej przyszłości beneficjentom, a zwłaszcza objętym Funduszem powierniczym osobom z niepełnosprawnościami, wraz z rozwojem innych zaplanowanych instrumentów wsparcia, jak Wspierane podejmowanie decyzji czy usługi w ramach Mobilnego doradcy włączenia społecznego, pozwoli

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

tym osobom na godne i maksymalnie niezależne życie w społeczności lokalnej, przyczyniając się do wzmocnienia procesu deinstytucjonalizacji w Polsce.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Załącznik nr 1 – Wzór umowy z Zarządcą i Protektorem

UMOWA ZLECENIA Z ZARZĄDCĄ

Zawarta w roku pomiędzy
....., zwanym dalej „**Fundatorem**”,

a

....., zwanym dalej „**Zarządcą**”.

Umowa zostaje zawarta na podstawie art. ustawy z dnia
o Funduszach powierniczych.

§ 1

1. Fundator oświadcza, iż tworzy Fundusz powierniczy/Specjalny fundusz powierniczy o nazwie, zwany dalej „Funduszem”, którego Beneficjentem ustanawia
2. Siedzibą Funduszu będzie
3. Fundator oświadcza, że celem Funduszu jest
4. Fundator przekazał na Fundusz następujące mienie:
 - 1)
 - 2)
 - 3)
5. Fundator ustanawia niniejszy Fundusz na czas nieokreślony/określony do dnia
6. Fundator oświadcza, iż Fundusz jest nieodwoływalny/odwoływalny/pod następującymi warunkami
7. Fundator oświadcza, że Protektorem sprawującym kontrolę nad działaniami Zarządcy ustanowił

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

8. W przypadku niemożności sprawowania przez Zarządcę swych obowiązków i to z jakiegokolwiek powodu Fundator ustanawia kolejnym Zarządcą

.....

§ 2

1. oświadcza, iż spełnia wszystkie wymogi do pełnienia funkcji Zarządcy, o których mowa w art. ustawy o Funduszach powierniczych.
2. oświadcza, iż przyjmuje funkcję Zarządcy Funduszu.

§ 3

1. Z tytułu pełnienia funkcji Zarządcy Fundator przyznaje wynagrodzenie w kwocie (słownie:) miesięcznie.
2. Wynagrodzenie będzie płatne do 10. dnia każdego miesiąca na konto wskazane przez Zarządcę.

§ 4

Do obowiązków Zarządcy należy w szczególności:

- 1) zgłoszenie Funduszu do Krajowego Rejestru Sądowego;
- 2) zarządzanie majątkiem zgodnie z wytycznymi Fundatora;
- 3) przekazywanie środków na potrzeby Beneficjenta;
- 4) umożliwienie Protektorowi sprawowania kontroli nad działalnością Zarządcy, w tym umożliwienie kontroli, udostępnianie dokumentów, rachunków, informacji, sprawozdań na żądanie Protektora lub innej instytucji ustawowo uprawnionej;
- 5) wystąpienie do sądu z wnioskiem o rozwiązanie Funduszu, jeżeli osiągnięcie określonego celu, dla którego Fundusz został utworzony, jest niemożliwe, szczególnie z powodu okoliczności nieznanych Fundatorowi;
- 6) wystąpienie do sądu z wnioskiem o zmianę statutu Funduszu, jeżeli – pozostając w zgodzie z pierwotną intencją założyciela – cel Funduszu

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

można osiągnąć w inny sposób lub w przypadku możliwości przyniesienia Beneficjentowi większej korzyści;

- 7) zakończenie działalności Funduszu. Podjęcie czynności zmierzających do wykreślenia Funduszu z KRS w przypadku upływu czasu, na który Fundusz ustanowiono, lub osiągnięcia celu, dla którego powołano Fundusz;
- 8) złożenie wniosku o wykreślenie Funduszu z Krajowego Rejestru Sądowego;
- 9) wyjaśnianie w sposób zrozumiały Beneficjentowi czynności podejmowanych przez Zarządcę na majątku powierniczym;
- 10) współpraca z Beneficjentem oraz z osobami wspierającymi (w przypadku likwidacji ubezwłasnowolnienia z osobą wspierającą), a do czasu uchylecia instytucji ubezwłasnowolnienia także z opiekunem prawnym/kuratorem osoby częściowo ubezwłasnowolnionej w zakresie przekazywania dochodów i ich wydatkowania;
- 11) występowanie przed wszystkimi organami państwowymi, samorządowymi, korporacyjnymi, arbitrażowymi, bankami, sądami i wszelkimi innymi instytucjami.

§ 5

W przypadku likwidacji Funduszu, zgromadzony majątek Funduszu ma być przeznaczony na

§ 6

1. Umowa niniejsza została sporządzona w trzech jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla Fundatora, Zarządcy i celem zgłoszenia w Krajowym Rejestrze Sądowym.
2. Dla ważności jakichkolwiek zmian lub uzupełnień w niniejszej umowie niezbędne jest zachowanie formy aktu notarialnego.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

3. W sprawach nieobjętych tekstem niniejszej umowy mają zastosowanie odpowiednie przepisy:

- 1) Ustawy z dnia o Funduszach powierniczych;
- 2) Statutu Funduszu

4. Każda ze **Stron** oświadcza, iż przeczytała osobiście niniejszą umowę, w pełni ją rozumie i akceptuje, na dowód czego składa poniżej swoje własnoręczne podpisy.

FUNDATOR

ZARZĄDCA

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

UMOWA ZLECENIA Z PROTEKTOREM

Zawarta w roku pomiędzy
....., zwanym dalej „**Fundatorem**”, a
....., zwanym dalej „**Protektorem**”.

Umowa zostaje zawarta na podstawie art. ustawy z dnia
o Funduszach powierniczych.

§ 1

1. Fundator oświadcza, iż tworzy Fundusz powierniczy/Specjalny fundusz powierniczy o nazwie zwany dalej „Funduszem”, którego Beneficjentem ustanawia
2. Siedzibą Funduszu będzie
3. Fundator oświadcza, że celem Funduszu jest
4. Fundator przekazał na Fundusz następujące mienie:
 - 1)
 - 2)
 - 3)
5. Fundator ustanawia niniejszy Fundusz na czas nieokreślony/określony do dnia
6. Fundator oświadcza, iż Fundusz jest nieodwoływalny/odwoływalny/pod następującymi warunkami
7. Fundator oświadcza, że Zarządcą Funduszu ustanowił
8. W przypadku niemożności sprawowania przez Protektora swych obowiązków i to z jakiegokolwiek powodu Fundator ustanawia kolejnym Protektorem

§ 2

1. oświadcza, iż spełnia wszystkie wymogi do pełnienia funkcji

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Protektora, o których mowa w art. ustawy o Funduszach powierniczych.

2. oświadcza, iż przyjmuje funkcję Protektora Funduszu.

§ 3

1. Z tytułu pełnienia funkcji Protektora Fundator przyznaje wynagrodzenie w kwocie (słownie:) miesięcznie.

2. Wynagrodzenie będzie płatne do 10. dnia każdego miesiąca na konto wskazane przez Protektora.

§ 4

Do obowiązków Protektora należy w szczególności:

- 1) sprawowanie nadzoru nad działaniami Zarządcy i prawidłowością przekazywania środków na potrzeby Beneficjenta;
- 2) kontrola dokumentów Zarządcy w zakresie zarządzania Funduszem;
- 3) wystąpienie do Fundatora bądź sądu o odwołanie Zarządcy Funduszu w przypadku stwierdzenia działań sprzecznych z wolą Fundatora bądź nakazanie albo zakazanie Zarządcy określonego postępowania;
- 4) wystąpienie do sądu z wnioskiem o rozwiązanie Funduszu, jeżeli określenie osiągnięcie celu, dla którego Fundusz został ustanowiony jest niemożliwe, szczególnie z powodu okoliczności nieznanymi Fundatorowi;
- 5) wystąpienie do sądu z wnioskiem o zmianę statutu Funduszu, jeżeli – pozostając w zgodzie z pierwotną intencją założyciela – cel Funduszu można osiągnąć w inny sposób lub w przypadku możliwości przyniesienia Beneficjentowi większej korzyści;
- 6) tymczasowe zarządzanie Funduszem do czasu ustanowienia nowego Zarządcy przez okres nie dłuższy niż 6 miesięcy;
- 7) wyjaśnianie w sposób zrozumiały Beneficjentowi czynności podejmowanych przez Zarządcę na majątku powierniczym;
- 8) dokonywanie przeglądu pojawiających się nowych instrumentów

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

wsparcia Beneficjenta.

§ 5

1. Umowa niniejsza została sporządzona w trzech jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla Fundatora, Protektora i celem zgłoszenia w Krajowym Rejestrze Sądowym..
2. Dla ważności jakichkolwiek zmian lub uzupełnień w niniejszej umowie niezbędne jest zachowanie formy aktu notarialnego.
3. W sprawach nieobjętych tekstem niniejszej umowy mają zastosowanie odpowiednie przepisy:
 - 1) Ustawy z dnia o Funduszach powierniczych;
 - 2) Statutu Funduszu
4. Każda ze **Stron** oświadcza, iż przeczytała osobiście niniejszą umowę, w pełni ją rozumie i akceptuje, na dowód czego składa poniżej swoje własnoręczne podpisy.

FUNDATOR

PROTEKTOR

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Załącznik nr 2 – Dokumenty analizy finansowej, w tym:

Tabela 1. Dochody i wydatki beneficjenta

Kategoria	Ogółem	Gospodarstwo domowe	
		Beneficjent	Pozostali członkowie gospodarstwa domowego w przypadku SFP (jeśli są)
Dochód rozporządzalny			
W tym wybrane dochody:			
Dochód z pracy najemnej			
Dochód z działalności gospodarczej / prowadzonej na własny rachunek			
Dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie			
Dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych (świadczenia pieniężne)			
Dochód ze świadczeń rodzinnych (zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna)			
Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej, w tym: a) zasiłek stały, b) zasiłek okresowy, c) zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, d) zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie, e) pomoc na usamodzielnianie oraz na kontynuowanie nauki, f) świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy			

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust.1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach*, g) wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd			
*jeśli dotyczy			
Pozostałe dochody, w tym:			
Odsetki otrzymywane od kredytów i pożyczek			
Alimenty otrzymywane			
Dochody z najmu			
Pomoc finansowa ze strony rodziny			
Pomoc finansowa z organizacji pozarządowych, organizacji kościelnych i wyznaniowych			
Inne dochody			
Wydatki			
W tym wybrane wydatki			
Żywność i napoje			
Odzież i obuwie			
Inne towary i usługi konsumpcyjne			
Użytkowanie mieszkania i opłaty			
Lekarstwa itp.			
Opieka zdrowotna			
Rehabilitacja			
Rekreacja, edukacja, kultura			
Splata rat kredytów, pożyczek			
Raty leasingowe / z tytułu wynajmu długoterminowego			
Alimenty płacone			
Inne wydatki			
Rezerwa na nieprzewidziane wydatki			

Tabela 2. Wysokość zobowiązań finansowych Beneficjenta

Rodzaj zobowiązania	Wysokość kapitału początkowego	Wysokość zobowiązania do spłaty	Wysokość raty	Uwagi

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Kredyty i pożyczki gotówkowe w bankach				
Pożyczki w innych podmiotach niż banki				
Kredyty w rachunku bieżącym (limit w koncie)				
Karty kredytowe				
Kredyty i pożyczki hipoteczne				
Leasing/ wynajem długoterminowy				
Inne zobowiązania finansowe				
Zobowiązania ogółem:				

Tabela 3. Finansowe składniki majątku Fundatora (przekazane do FP lub SFP)

Rodzaj aktywów	Wartość	Uwagi
Gotówka		
Środki pieniężne na rachunkach bankowych		
Lokaty bankowe		
Środki zgromadzone na rachunkach oszczędnościowych		
Środki ulokowane w innych produktach bankowych (np. lokaty strukturyzowane, lokaty w połączeniu z funduszami)		
Środki pieniężne na pozostałych typach rachunków (np. maklerskich, powierniczych, rejestrowych)		
Skarbowe obligacje detaliczne		
Obligacje notowane na rynku publicznym		
Środki zgromadzone w TFI (zakupione jednostki uczestnictwa)		
Akcje i inne instrumenty udziałowe notowane na rynku publicznym		
Polisy i produkty ubezpieczeniowe z elementem kapitałowym (inwestycyjnym)		
Inne instrumenty dłużne (np. obligacje)		
Inne instrumenty udziałowe (np. akcje, udziały, warranty)		

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Inne instrumenty finansowe (np. na waluty, metale / surowce / towary, inne instrumenty pochodne, kryptowaluty)		
Długoterminowe programy emerytalne (np. IKE, IKZE, PPE, PPK)		
Inne finansowe składniki majątku		

Tabela 4. Rzeczowe składniki majątku fundatora (przekazane do FP lub SFP)

Rodzaj aktywów	Wartość	Uwagi
Nieruchomości		
Metale szlachetne		
Dzieła sztuki		
Kosztowności		
Kolekcje (np. monety, znaczki pocztowe, alkohole, klasyczne samochody)		
Inne (możliwe do spieniężenia) ruchomości o istotnej wartości (np. samochody, meble)		

Tabela 5. Wartości niematerialne i prawne fundatora (przekazane do FP lub SFP)

Wartości niematerialne i prawne	Wartość/kwota

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Załącznik nr 3 – Arkusze oceny potrzeb, w tym:

Tabela 6. Przykładowy arkusz diagnozy potrzeb osoby z niepełnosprawnością

Potrzeba	Nadanie wag od 0 do 5, gdzie 0 oznacza brak potrzeby, a 5 potrzebę najwyższego rzędu
podstawowe potrzeby życiowe (mieszkalnictwo, wyżywienie, odzież, leki)	
potrzeby w obszarze niezależnego życia: m.in. asystencja osobista, dostosowanie mieszkania do indywidualnych potrzeb	
potrzeby związane ze sprzętami, urządzeniami, technologiami	
potrzeby związane z transportem i przemieszczaniem się	
potrzeby w obszarze rehabilitacji fizycznej i psychologicznej	
potrzeby w obszarze komunikacji	
potrzeby w obszarze pracy zawodowej i edukacji	
potrzeby w obszarze opieki zdrowotnej	
potrzeby w obszarze opieki psychologicznej	
potrzeby w zakresie pogarszającego się stanu zdrowia	
potrzeby w zakresie kontaktów społecznych	
potrzeby w zakresie rekreacji, wypoczynku, uczestnictwa w życiu kulturalnym	
dodatkowe potrzeby finansowe – o charakterze spontanicznym	

Tabela 7. Wybrane formy wsparcia, jakie otrzymuje Beneficjent

Forma wsparcia	Korzystam obecnie	Korzystałem/-am kiedykolwiek
Pomoc finansowa		
Pomoc doradcza i informacyjna		
Pomoc psychologiczna		
Dofinansowanie różnych form rekreacji, wypoczynku		

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Dofinansowanie edukacji, kształcenia		
Pomoc prawna		
Aktywność społeczna, udział w grupach wsparcia		